

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 28. sept. 1974

Nr. 76 (3964)

16. aastakäik

Folkpartiet mõistis kongressil hukka ikestuse Baltikumis

Rootsi Rahvaerakonna Folkpartiet kongress toimus 12. – 15 sept. Stockholmis uues riigipäeva hoones. Eestlastest võttis kongressist osa kutsutud külalisena Heinrich Mark Eesti Liberaaldemokraatliku Koondise esindajana, Vello Riomar Folkpartiet Skaraborgi lääni ühe esindajana ning Ülo Ignats ja Andres Käärrik Folkpartiet Noorteliidust. Viimased kaks olid alla kirjutanud paarikümnele ettepanekule, mis olid esitatud kongressile vastuvõtmiseks. Need ettepanekud leidsid suurt tähelepanu kongressi poolt. Folkpartiet kongress võttis vastu Gävleborgi osakonna ettepaneku, milles nõutakse, et kongress teeks ülesandeks partei juhatusele sammude astumiseks, et teravneks rootsi tähelepanu ikestuse vastu Baltikumis.

Gävleborgi-osakonna ettepaneku motiivides öeldakse, et Folkpartiet noorteliidu (FPU) Gävleborgi piirkonna algatusel otsustas FP Gävleborgi osakond oma aastakoosolekul 1974 töötada rootsi tähelepanu tõstmiseks rühumise vastu

Baltikumis. Balti rahvad kaotasid oma riikliku iseseisvuse soveti okupatsiooni tõttu teise maailmasõja ajal. Selle järele on teostatud väga ulatuslik ja brutaalne "venestamine", kaasaarvatud sunniviisilised inimeste ümberasustamised.

Paljud rahvad maailmas on ikestatud. Mingit sellist rühumist varem vabad olnud riikide vastu ei esine geograafiliselt nii lähedal kui see mis on jähtunud ja mis juhtub Baltikumis. See paneb Rootsiile eriliselt vastutuse Järg lk 11

USA alpinist oli Pamiiris eestlaste hukkumise juures

TORONTO (VE) – Kanada Kaljumägedes kohtas Toronto Vaba Eestlase toetusliige Valli Voik ameerika mägironijate rahvusvahelise meeskonna liiget John Roskelley, kes alles saabus tagasi N. Liidust, kus ta võttis osa suurest rahvusvahelisest ronimisekspeditsioonist Pamiiri mägedes Hiina piiri ääres. Kuuldes, et tegemist on eestlasega, ütles Roskelley: "Tunnen eestlasi. Nad on tublid ja julged". Ja siis selgus, et ta elus on kohanud vaid viit eestlast, kes aga kõik on surnud. Need olid need viis, kellest Eesti Päevaleht äsja jutustas, et nad on Pamiiris alpinistide ronimisretkel hukkunud – see selgus Tallinna lehes ilmunud lagoonilisest surmakuulutusest.

John Roskelley jutustab, et Pamiiris oli tegemist Lenini mäe tippu ronimisega, millest osa võttis parimaid mägironijaid nii idast kui läänest rahvusmeeskondadena. Roskelley jutustas:

– Ma olen roninud kõigjal, kus leidub mägesid, Shveitsis, Himalaajades, Kaljumägedes. Aga midagi taolist nagu seda oli Mt. Lenini vallutamise, pole ma üle elanud. Me kutsusime seda neetud mäeks. Viisteist

surnut ühe ekspeditsiooni kohta on masendav. Mt. Lenin asub ainult 24 km Vene-Hiina piirist ja on tuntud alana, kus aset leiavad maavärinad.

Mägedes on maavärinad Järg lk 11

Metsaülikool kinnine õrna olukorra tõttu

TORONTO (ME) – Kaheksanda Metsaülikooli korraldatud jõudis Soomest tagasi parimate muljetega, kuid pidasid olukorda niivõrd "õrnaks", et ei lasknud eesti ajakirjanikele esindajail tulla oma tegevust kirjeldama.

– Seda on raske seletada. Olukord oli küllaltki delikaatne ja põhjused selleks mitmesugused, et peeti paremaks informatsiooni anda kui osavõtjad on tagasi, ütles Metsaülikooli juhtaja dr. Jaak Timusk pressikonverentsil Torontos.

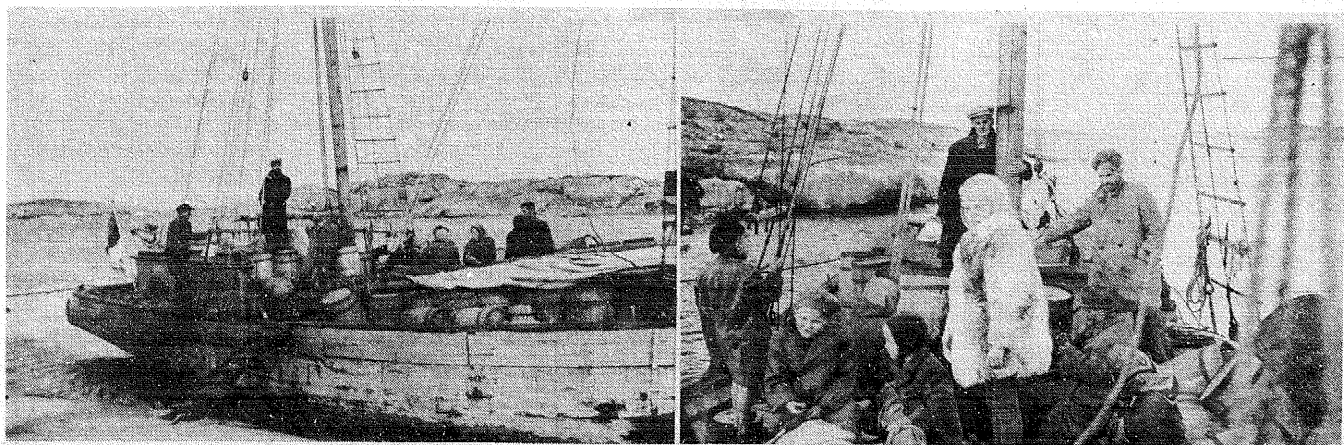
Peale esimehe, kes ise Soomes ei viibinud, võtsid pressikonverentsist osa kursuse juhtaja dr. Vello Soots, dr. Vello Serrat, Henno Sillaste, Alliki Arro, Heli Kopti, Kõhal olid ka dr. Olev Träss ja Heino Jõe, kes ise seekord Metsaülikoolist osa ei võtnud.

Dr. Jaan Timusk sissejuhatuse märkis, et Metsaülikooli viimane Soome oli prof. Feliks

Oinase idee, mis kerkis eelmisel aastal Kotkajärvel. Kuigi osa kahtles selle mõtte teostamise võimalustes, leidis siiski küllaldaselt pooldajaid ja lõpuks ei sunnitud kõiki soovijaid mahu-tada.

Osavõtjaid oli Kanadast ja USA-st kokku 66, Rootsiast 25, Saksamaalt 2, Prantsusmaalt 5 ja Itaaliast 1. Osavõtjate hulgas Järg lk 11

Saabumine Rootsi 30 a. eest

Üks septembris 1944 Rootsi randa õnnelikult jõudnud mootorpurjekaid. "Karin" viibis 33 reisirajaga teel 18 päeva. ...

Septembri lõpupoolel ja oktoobri alguses aastal 1944, kolmkümmend aastat tagasi, saabus Rootsi rahvasklubi, kellest on aastatega saanud üks selle maa minoriteete ja kelle tarvitud vähemusesena alles nüüd, suure hüllemisega on parlamentaarne komisjon uurinud üheskoos hilisemate tulejatega,

nn. sisseerändajatega. Vahepeal on eestlased oma kultuurile ühe suutnud kuhu ja vormi anda ja osalt eeskujuks olla komisjoni ettepanekutele.

See sugupõlv, kes on kodumaal sündinud ja elas üle põgenemise üle sügistormise Läänemere, ei ole unustanud neid päevi, mil tehti otsus vali-

da ohtliku teekonna ja ohtliku uue vene okupatsiooni vahel ja kus valiti mere ohud eeskätt sellepärast, et valik tegelikult sisaldas seisukohavõttu vabaduse ja ikestuse vahel. Kõik materiaalne ei lugend sel hetkel midagi – oldi valmis loobuma kõigest ja alustama paljakaiksi otsust peale.

Kuidas ühel või teisel illesõit toimus, sellest võiks igatki kirjutada põnevaid lugusid. Tõrmitud tabasid viletsalt varustatud väikesel kalapaale, üks osa nendest hukkus ja haavad Ahvenemaa, Soome mandri – ja Rootsi ranniku kalmistutel justuvad randaohutud ohvritest.

Toome tänases lehes ühe põgenemissõidu kirjelduse tookord 15-aastase nooruki päeviku järele, kirja pandud laagris Floby alevis pärast saabumist.

Too vintsutusterikas põgenemisekoond kestis tervelt 12 päeva.

EPL

Informatsioon

Laupäeval, 28. sept. 1974

Mitmet puhku on viimasel ajal juttu olnud informatsiooni hankimisest praeguse olukorra kohta kodumaal, kusjuures isegi on väidetud, et pagulasvenelastel on informatsiooni palju paremini korraldatud. Võibolla sellepärast, et just venelastel on viimastel aastatel välja saanud käsikirju, protesse, pörandaluseid ajakirju ja informatsioone ning selle juures on ka teada, et pagulasvenelastel on organiseeritud illegalne informatsioonikogumine.

Sellel poolt võib ütelda, arvestades Venemaa tohutut suurst, et ka seal ei kata saav informatsioon kogu maad ja eeskätt puudutab informatsioon opositsioonilist haritlaste konda, kannatajaid usklikke jne. Solženitsini hiigelmaterjal, kogutud N. Liidu sisemuses, sai laia leviku tänu esitaja maailmakulusele ja kahtlemata oli ka selles materjalis palju uut ning huvitavat.

Informatsiooni loomulikuks vajaliku poliitilise võitluse kodumaa ikestajate vastu ja eriti tähtis on, et see informatsioon oleks adekvaatne ja pädev. See eeldab okupeeritud kodumaa elu pidevat jälgimist nii okupatsiooni enda kirjanuse ja ajakirjanuse kui ka suuliste informatsioonide kaudu väljaspool partei ja rezhiimi kontrolli — niipalju kui see terrorismi poolt loodud kartuse ja umbusalduse õhkonnas osutub võimalikuks.

Kuna okupatsioonirezhiim ise on käiku lasknud mitmeti hooliga kontrollitud suhtlemise, siis ometi ei suuda see takistada teatud informatsioonide väljapääsemist kuuldud ja nähtu näol.

Selle juures ei saa unustada, et okupatsioonivõimu luureorganid omakorda püüavad ära kasutada turismiliiklust oma-poolseks informatsioonikogumiseks läänese asuva eestluse, selle tegevuse ja isikulise koostöö kohta — sealpool on kolme aastakümne vältel ehitatud suur aparatuur informatsioonide talletamiseks ja muude allikatega ühendamiseks, et nii kogupilti saada. Osa on eesmärgiks kaardistada suhteid ja sugulasmeid, et neid liide pidi vajadusel "nupule vajutada".

Ei ole saladus, et raudkardina

taga hotellide tubade seintel on "kõrvad", et turismigidiidid on kohustatud pismatki raporteerima, samuti et ka loaga läänese käinud hiljem KGB poolt sageli põhjalikult pinnitakse kõige kohta, mida nad on kuulnud ja näinud või kellega nad on kokku saanud.

Tõsi küll, vähemalt eestlaste osas ei ole läänest tulnud turistide osas kasutatud võimalust nende kinnipidamiseks "nõukogude kodanikena", et mitte liiklust ära rikkuda, kuid ometi on rohkeid juhtumeid olnud, kus viimased ühel või teisel ettekäändel on pikalt üle kuulatud ning on olnud isegi juhtumeid, kus kinnipidamine lejutud süüdistustega on kestnud nädalaid. See on KGB viis koguda informatsiooni.

Loomulikult see informatsioon, mida eestlased läänese vajavad oma kodumaa asjadest ei ole mingil määral võrreldav KGB-informatsioonihuvidega, mis tungivad indiviide eraelu ja kontaktide peenestusse.

Vaba eestlase aga vajab vaid pädevaid andmeid, mida pole vaja hoida salajas, kuna neid kasutatakse võitluses oma rahva ja maa vabaduse eest. Andres Küngi raamat oli üks positiivseid nähte informatsiooni kasutamisevõimalustest. Andres Küng oma intellektuaalsele kapatsiteediga suutis kõiki informatsiooniallikaid sünteesi koondada, mis aga ei tarvitse tähendada, et kõik kodumaa-reisijad oleksid sama tähelepanuvõimega või üldse poliitiliselt ettevalmistatud ja küpsed informatsiooni amendamiseks n.d. "võimatust" allikatest.

Paljud kujunevad rohkem informatsiooni andjateks enese teadmata, ilma et nad midagi vastu saaksid. Sellepärast ongi ebaõige üldistada terminit "informatsiooni muretsimine" kui mingit katet suhtlemisele eriti okupatsiooni otseste tegevustega, ükskõik millises kuju nad esinevad. Siin on eeskätt vaja meeligi informatsiooni kes on kes ja mis teisel pool raudseerit, mida temast või nendest arvatakse kodumaal.

Äsjane vahejuhtum KGB eestlaseid nauvita kirjaniku Egon Rannetiga valgustus just sedaliki suhtlemist, kus välja saadud okupatsiooni esindaja hakkas kasutama lääneliste tolerantsi, küllalislahkust, positiivseid ajalehtintervjuusid ja sõbralikkust oma eesmärkide saavutamiseks, s.t. informatsiooni hankimiseks, mida siis ühel poolt kirjanduslikus vormis kasutatakse paguluse vastu, teiselt poolt aga talletamist lelab väsimatute KGB-raalide elektronajades kasutamiseks teiste KGB-agentidele.

Seal kus kord üks vahele on jaig pistetud, seal jätkuvad pingutused see paokile viimaseks ja võibolla koguni avamiseks, kui vastupanu ei ole küllaldane. Seda on kogemused näidanud. Uued töö jätkajad on muutunud üsna salongikõhulike, karmaks, sageli varustatud kõlavate kultuuriliste tiitlitega — kõike seda, et infiltratsioonid kergendada. See kehtib ka Stockholmis liikuvate vene saatkonna eestlastest abimeeste kohta, kes hooliga katuvad saada võõral elavate eestlastega samaväärseks ja sallitud

Kõuepilved Lähis-Idas

USA suhe Kuubaga muutub

WASHINGTON (VES) — Lähis-Idas kasvavad kõuepilved. Kuningas Hussain bolatasa hiljuti, et kui Iraanil ja araabia riikide vahel ei suudeta saavutada tõelist rahu lähimate künde jookul, siis on uus sõda välistamatu. Rahu Lähis-Idas nõuab ka Moskva, kuigi ta ise samal ajal saadab sinna suuremal hulgal muul relvi loodetavateks muutusteks.

Hiljuti teatati Iraanil luureallikatest, et N. Vene olevat viimase 10 kuu kestel Süürias toonud salaja 2 miljardi dollari eest moodsaid relvi. Ameerikase arvatakse, et see relvaabi N. Vene poolt võib olla ühe miljardi ümber.

Jaanuarikuust alates on N. Vene andnud Süüriale 120 uut lennukit, peale selle 30 raketti millesse laste-kaugus on 100 km. Edasi on Süürias toodud 700 rasket tanki, viis helikopterit, 115 lahivaketti ja igasuguseid muid relvi.

Süürias on vastuluure teadetel ka väljaõppelaagrid, kus lendureid ja muid erialamehi välja koolitavad venelased, põhjakoorealased jt. kommunistlikud instruktorid. Näib nagu valmistatakse uueks suur-ronnaks. Süüria ei vajuks nii hiljalislikku relvastust, kui tahetakse ainult säilitada rahu.

Kissingeri rahu Lähis-Idas hakkab muutuma järjelt ebaopu- laarsemaks. Iraanil äsjaased suurmanöörid Sinai poolsaarel olid ilmselt mõeldud holatuseks araabia riikidele, kes praegu teevad sõjalisi ettevalmistusi.

Kissingeri diplomaatiaga saavutatud rahu, õigemini vaherahu tulemusena oleks pidanud algama sõjapüüstatud linnade ülesehitamine. Kuid ei Suesi kanalil piirkonnas ega Golani kõrgustikul ei ehitata ühtegi hoonet — sinna ehitatakse praegu usnasti vaid uusi kindustusi.

Kissinger teatavasti on lubanud oktoobris minna uuesti Lähis-Ida, et "väärtelised vaherahu kõrvaldada". Kuid ennustatakse, et tema uus rahureis ei ole enam nii edukas, Iraanil on juba tema täht langemas.

Kõne vaherahu järele oli Kissingeri poliitika pooldajad Iraanil sellekohase uurimuse alusel 63,8 prots., nüüd aga ainult veel 43,3 prots. Iraanil on ärritanud veel üks vahejuhtum, õigemini eadepoliitika järjekordne ebadiplomaatiline samm.

Nimelt teatas Kissinger peaminister Rabin sõidust Washingtoni enne, kui Rabin selleks üldse oli nõusoleku andnud. Knessetis ütles üks rahvasaadik vahejuhtumit tea-

tavakssaamisel mürgiselt Rabinile: "Nii et siis Kissinger hoopis käsutas teid Washingtoni, härra peaminister. Ta ei kutsunud teid."

N. Venel jätkub relvi aga ka veel teistesse piirkondadesse peale Lähis-Ida. Näiteks on ta hakanud hoogsalt relvastama Omaani maasulid. Nõukogude Vene esindus Jeemenis on relvade vahendajaks, saates araabia tulipeade sekka ka oma agente.

Etiopias on N. Vene suursaatkond kibeasti ametis mitme abistamisprojekti. Rahva abistamiseks ei saadeta sinna ga mitte vilja ja arstimehi, vaid kuulipildujaid, pomme ja kahureid. Maasulid Eritrea provintsis on hästi varustatud N. Vene relvadega, samuti Somaali tulipeade, kes nõuavad Ida-Etiopiat Somaalimaale. Kui Etiopia laguneb, on Venel hea ju-

hus noppida seal "tõkke oma tasku", kirjutavad Lähis-Ida vaatlejad.

Esimene kriitika, kuigi kergekujuline, tuli nüüd president Fordile Moskvast. Venelasi ärritas nimelt Fordi teade pressikonverentsil, et USA tahab välja ehitada merebaasi Garcia saarel India ookeanis, kuna N. Venel on selles ookeanis juba kolm baasi. Venelased seletasid ärritunult, et nendel ei ole selles piirkonnas alustki merebaasi.

Võimalik, et merebaasi kohta on venelastel ka ameeriklastel kummalgi omaette arusaamised. USA sõjamineistruumit teatel on igal juhul N. Venel baasid Adenis, Um Qasr sadamas Iraagis ja Berberas Somaalimaal.

Kuuba küsimus on praegu Washingtonis aktuaalset kõne all, kirjutab "The Chr. Sc. Monitori" kirjasatja J. N. Goodsell. Näiteks oli Mehiko välisminister Emilio O. Rabasa hiljuti Washingtonis ja ütles hiljem reporteritele, et Kuuba probleem oli tema kõneluste peapunkti. L. Ameerika riikide organisatsioon OAS koosolek peetakse arvatavasti novembri — pärast valimisi USA-s — ning seal tuleb Kuuba küsimus aktuaalset kõne alla.

President Fordi seletust pressikonverentsil Kuuba suhtes peetakse üldi ettepanekuks Kuubale, et ta oma hoiakut USA ja Ladin-Ameerika riikide suhtes muudaks. Et uus president Kuuba suhtes tõsiselt tahab midagi saavutada, näitab ka see, et Mehiko president Echeverria pärast oma välisministri tagasisaamist Washingtonist avaldas üleskute majandusliku blokaadi lõpetamiseks Kuuba suhtes.

VOX

Huumor

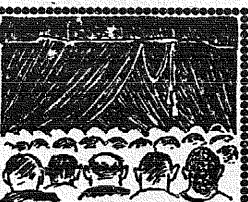
"Iea," küsis väike polts, "kes avastas kommunismi?"

"Marx ja Engels," vastas isa.

Polts usutib edasi. "Aga miks ei katsetanud nad seda esmalt loomade juures?"

Ühes nõukogude linnas keegi trammikonduktor palus, et rahvas astuks edasi ega blokeeriks sissekäiku!

"Kui sa oleksid seitsimees," vastas konduktor, siis sa sõidaksid lihuslinjal."

Homme tõuseb eesile Stockholmis

Arvo Mägi

"VANAEMA"

Etendus toimub pühapäeval, 29. septembril kell 17.00 Sveaborgi 41 ABF-i teatrisaalis.

Eelmisest ülejäänud pöösmad on müügil 1 tund enne etenduse algust teatri kassas ja tellitud pöösmeid tuleb luustada hiljemalt pool tundi enne etenduse algust.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kokka
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja tallitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm I
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eekilatusas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
651 02 Eekilatus, tel. 016/14 77 72
Tellimispõstgiri nr. 15 67 70-0
Kulutusarvete postgiri 00 59 00-0,
Eesti Päevaleht Förlägs AB,
Stockholm

Tellimisiinad:
Aasta kr. 170:—
Termin (4 kuud) kr. 62:—
Kuu kr. 17:—

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLÄGS AB

Trükkija: Eekilatus-Kirjans
Tryckeri AB Eekilatus 1974

seitskondlikeks partneriteks. Partneriteks, kel avanevad uued ja huvitavad võimalused vaadata nende elu, keda KGB tahab tundma õppida.

Kusagil kõneldi "vaimsest terrorist nende vastu, kes tunnevad huvi tänapäevase kodumaa vastu", mõista andes, et kommunistliku okupatsiooni eest põgenenute hoiak ja ettevaatus on koormaks nendele, kes on vabanenud nn. "mineviku eelarvamistest". Sama hästi võiksime aga küsida, kas me Austraalia viisil saame loobuda eelarvamistest Eesti okupantide vastu ainult selle pärast, et 30 aastat nad seal on olnud?

Eesti rahvas ja eesti kodumaa ei ole veel vabad ja võitlus okupatsiooni vastu nõuab vähemalt selgelt taunivat hoiakut nii okupatsiooni kui ka selle terrorismi käsilaste vastu. Need, kes vankumatus hoiakus tahavad mäha "terrorit valmest pinnal", võiksid pigem pilgu pöörata sinna, kus teeline terror on igapäevane.

Nii valmne kui füüsilne. Seal on protesti aadressaas.

KLA

MIKKEL TRUUSÖÖT

"Karini" reisijad Holsbybrunni, oma reisi lõpp-punti jõudnud.

Kaksteist saatuslikku päeva Läänemerele 1944

1944 aasta sügisel voolas põgenikevool Eestist Rootsi. See algas augustis, kulmineerus septembris ja lõppes oktoobris, mil raudeesirile langes lõplikult Eesti ja vaba maailma vahele. Toome allpool päevikulisel märkmeid, mida kirja pani Rootsi saabumisel mootorilaev "Karini" draamatilistest 12 päeva kestnud põgenemisreisist üle Läänemere üks noori reisijaid — tookord veel 15 aastane poiss.

Küüsin isalt luba kinni minna. Milligipärast ta ei lubanud — küll ma teine päev lähen. Oli veidi nukkere meel, ent polnud paha. Sain isalt paiki koju vilt. Sinna jõudnud võtsin perenaise kastekannu ja läksin Liiva suuralale ema hauale. Kastsin lilli ema haual, seekord hoolikamalt ja kauem kui kunagi varem. Pärast istusin pingil ja lasin silme eest läbi oma lapsepõlve koos emaga. Rahuldatus tundega ema haualt koju jõudes ootas seal juba isa, kes ütles: "Täna õhtul läheb sõjaks".

OLIN rahutu, ei oodanud seda nii järsku. Hüppasin rattale ja sõitsin sõbra juurde, et jumalaga jätta. See lubas hiljem tulla veel melle, et jumalaga veel kord jätta. Kihutasin rattal lädi juurde, kes ei olnud kodus. Ja siis veel ühe sõbra juurde, kes arvas, et olen argpüks, et "nii vara" ära lähen... Oli 28. august. 1944.

Kodus praadis ise mune eelselva va reisi toidupooliseks. Söögitu meil kummalgi ei olnud. Pakitsin kütuga mõned asjad. Kella üheksa paigu tuld mu kaks sõpra, et vii-masta korda kütt saaks. Pisarad olid silmiks, kui nad sammusid Männiku tee poole. Kell 11 õhtul läksime isaga välja oma kodust Nõmmel, et minna võõrile ja tulla tagasi kui kord õiglus jälle valitseb kodumaa. Võibolla ei saa ma ilal oma kodu enam näha, läbis mõte pea. Lootuseks oli aga varstine jälle nägemine koduga ja sõpradega.

Kell 1 öösel olime jõudnud Kopli randa, kus pimeduses kal äärest paistisid purjeka mastid. Meid juhatas üks mees pardale ja lasti-ruumi, mis oli juba täis inimesi. Ruumi peasegu ei olnudki enam. Varsti oli silki kindel jalaalune olemas. Siis jäi laevaks kõik valk-seks.

Mõne aja pärast kostus sagimist mootoriruumis ja mootor käivitati. Vaatasin kella, mis näitas 4 hom-mikul. Oli alanud uus päev, 23. au-gust. Paat eemaldus valitse pidi-naga kal äärest vastu tundmatule tulevikule. Maha jädi kodu, sugu-lased, sõbrad ja kõik, mis oli kallis: see polnud kerge. Pajud muuksid omaette. Meid oli lastiruumis 32 inimest Tallinnast ja Tartust, mi-nule lätsi võrad.

Hakkasid tõusma lained, mis ajas sõudame pöörata — oli see ju mu esimene sõit suure vee peale.

Möödusid mitmed neemed ja Pal-diski, õhtuks jälme ankrusse ku-hugile Osmussaare juurde, kus väikesel paadiga peale tuli veel uusi reisijaid. Oodati veel dht paati, kui see aga ei tulnud, hilvati ankur ja sõitsime edasi.

Laevas hakkasid inimesed veidi elama — esimene merehaiguse laine oli üle. Sõda ei julgenud keegi, sellevastu tarvitati õhtrasti joogivett. Olin juba mõndagi huvitavat inimest nende 33 seas tundma õppinud ja tutvused alva laienesid. Arvasime, et jõuame järgmiseks õhtuks Rootsi randa, meie ootuste "paradiisil".

Kui olime aga keset Läänemerd, tõusis torm ja just suunaga meie vastu. Alguks läks asi kuldigi, kuid varsti oli asi paha. torm oli suur, laev ja eriti mootor väike ja nõrk. Paat kõikus nagu pähhikoori ja lastiruumis jäid reisijad jälle merehaigeks. Kostus alna oiga-mist ja oksendamist. Haigus tabas kõiki peale ühe erandi.

Laeva juhtkond, kaptenid Ve-skimeister ja Grenz, leides, et lae-va mootor ei jaksa tormiga võidelda, otsustasid ümber pöörata, et mitte õhtu saata reisi ajale. Al-nult suure pingutusega ännestus laeva pööramine. Kõigi meeleolu oli masendatud: mis ootab ees?

Kuna nüüd olid torm ja lained tagant, siis olime kilrest varsti Hiiumaa lähedal. Laev ei tahtnud kuuldä tüüri — kord läksime vastu kivi ja reisi ajalelt kostus hirmunud "aaahh" — kuid kere pidas vastu. Suure vaevaga pääsesime kosagile Kärda ligedale varjule, ootama, mida tulevik toob.

Meie väljasõidust oli nüüd möö-dunud juba neli päeva. Leivakotid olid lõpukorral ja joogivesi ära tarvitatud. Laevamehed otsustasid minna maale, et vett ja sööki mu-retseda. Kui nad tagasi jõudsid, kuulsime, et vaherahu on sõlmitud Soomega ja Venega, mis kedagi ei rõõmestanud. Salme jälle veidi leiba ning joogivett.

Torm on visa valbuma. Paremat ilma oodates olemis juha kahek-sandat päeva merel. Kõikidel on nõrteju, omavahel räägitiakse vähe. Peame iga päev asukohta vahetama, et saklased meid ei avastaks. Õhtul tilkeld, et kauem ei ole võimalik enam viivitada: järgmisel hommikul lahkuks kas siis edasi võõrile või koju tagasi, olenedes ilmast ja olukorrast.

Lootsime imele, et hommikul pais-tab päike ja valub torm. Ja tõe-poolest, 7. septembri hommik ülla-tas lusa ilmaga.

Olime äkki kõik jälle rõõmsad, kui alustasime uuesti sõitu, oli meelest läinud kõhu tühjusk, mis vahepeal üha rohkem tunda oli annud. Olime isegi joogivete lõp-pemisel keetnud merevett tangu-dega, et kõhtu täita — keelgeli oli neid kaasa. Piskised lapsed olid ju enam jälle õhustatud.

Õusel tõusis taas tuul, kuid aj arenenud tormiks. Ja järgmisel hommikul nägima kella 11 paigu äkki kajakait, tunnus et maa on lähememas. Kell 11.45 hõikas keegi: "Maa paistab!" Ja siis ei olnud pardal enam rõõmul otsa.

Nägime meres saari ja paljaid kaljurinkaid, millede vahelt rootsi piirivalve kilrpaat meie poole ki-tutas. Joudes meie kõrvale, tulid pardale seltses tumesinises vormis mees, relvastatud pistoolkõlpli-pidajatega. "Kust tulete, kuhu lähe-te?" olid küsimused. Meie kapten, kes kõneles rootsi keelt andis se-lutse.

Olime vahepeal jõudnud skääri-desse Svenska Högarna tuletooni juures. Rootslased juhtisid meid randa, kuid maha minna kedagi ei lubatud. Kell oli 14. Reisi jäd ripu-tasid oma märjad riided reelingule ja vändisidse tulduma — laev nägi välja nagu mustlasi laager. Meie teatati, et peame jääma ööks laevale — õhtul tuleb politseipaati meile järele, et viia meid hommi-kul Stockholmisse.

Lapsed ja naised paigutati öö-ks tuletooni juurde piirivalve majja, kus oli soem, min ja teised mehed jälme laeva. Oli harjumat hilisõhtul näha politseipaati sae-bumas täied tuled peal. Üks vanem daam meie seltskonnas hüdis eesti keeles ehmunult, et kustutaga kilrest tuled, muldu venelane vis-kab veel pommi!... Sellest ei saa-nud politseipaati mehed kõik aru ja meevalt nad mõtlesid sellele, et meele polnud harjunud nägema valgutust öösel. See kõik oli 8. septembril 1944.

Hommikul läks sõit mandri poe-le, politseipaati ees. Vastu tulid kauba- ja reisi laevad. Kõik näis rahuaegsena. Meid juhtis Bergs-hamrass Norrtälje lähedale. Uu-dishimulid rootsi tõllesid ühest saevestist olid eesimees meid vaatamas. Ja kui laev oli kinnita-

"Kunglas" toimusid õppe- ja talgupäevad

Nädalavahetusel 21-22 septem-ber korraldas Suvekodu Kura-torium traditsioonilised sügisesed õppe- ja talgupäevad Kungla su-vekodus Björkö. Osavõtjaid oli paarikümne ringis ja kaunid päi-kesepäevad olid suvekodus tehtavaid kor-rastustööd.

Läbirääkimistel esitasid Ojamaa ja Kungla suvekodu personal liikmed rohkelt ettepanekuid pa-randusteks ja uushankimisteks materjali osas. Seda eesmärgiga teha suvekodusid lastele senisest veelgi hubasemaks ja andes per-sonalile võimalusi eektliivseks tööks.

Muuhulgas võib märkida, et järgmisel kevadel ehitatakse Ojamaa suvekodu uued ja aja-kohased toaletid. Need on valgus-tatud ja vastavad tänapäeva hü-gienei nõuetele, näiteks jooksva vee osas käepesemiseks. Uued toaletid paakneksid sauna taga.

Peale selle on kavas põhjalikult üle vaadata ka Ojamaa Liivaran-nas paiknevat paati, mis sel suvel vastava rootsi meistrimene haig-stumise tõttu jäi ühendamata ja vette lastumata.

Otsustati, et kevadel moodusta-takse vabatahtlikest koosnev tal-gurühm, kelle ülesandeks jääks sõita Gotlandile ja Ojamaal teha suviseks tegevuseks põhjaliku-maid ettevalmistust.

Kungla on töökate osas õnneli-kumas seisundis, kuna see asub Stockholmile suhteliselt lähedal ja seetõttu on sinna pääsmine lihtne. Gotland aga on kaugel ja kahjuks on ka laevasõit Nynäshamn-Visby kulukas. Ja Visbyst Ojamaale on veel 53 kilomeetrit.

Õppe- ja talgupäevallsed said traditsiooni kohaselt enne kojusõitu kaasa suuri ja värskeid silgu. Nii toorel kui sulstatud kujul. Ja päevad ise olid tavakohaselt huvit-avade, lõbusad ja töörikkalt kon-struktiivsed. (EPL/J).

Tänapäeva suvitus Aegnal ja Kloogal

Tallinna ajaleht Noorte Hää!l vaadles ühes artiklis lähemalt Aegna saart, mis on muudetud tal-linlaste väljasõidukohaks. Saarel viibib alaliselt 650 suvemõnude nautijat. Need on enamuses mee-suvitajad, kes saavad oma ette-võtet puhkedokkudesse tuusiku — Aegnal on neid kokku 16.

Noorte Hää!l nendib, et saarel on vaba voli teha kõike mida vaid süda lustib. Selle tõenduseks esita-takse mitmesuguseid andmeid korrarikkumistest, huligaansusest, laialdasest alkoholitartvamisest jne., kusjuures reisiikiri lõpeb järgmisel reilipäiga:

Saarel puudub praegu peremees, rääkimata äärmisest lukuks raamatu-kogust ja külibst. Nädalavahetu-sel, kui limad liusa kibuv kord käest minema. Siis sõidab kohale hulgalselt niisugust rahvast, keda huvitab saar ainult kui joomapaik.

Ja eks see poest ootatud aru luba siis ka kõike. Purraks pektud pu-delid, tühjad konservikarbid, pa-berid — need jätakse rahumeeli metsa alla. Kiputakse tüli normia, loobitakse kive spigelgapesadesse, murtakse puid jne.

Ka Klooga rand on suvel avatud ja plidi nädalalõpust sääl annab ühis teine Noorte Hääle number, millest selgub, et Kloogal on nädalavahetustel tihti kuni 30 000 in-mest.

Kuna Pirita rand ja jõeakad ei suuda enam kui 400 000 elanikuga Tallinna väljasõitjaid mahutada, siis on Klooga rand kujunenud uueks rannaelu nautimise kohaks.

Ent sealne heakorrasus jätab pa-julid aladel soovida, mistõttu re-porter märgib:

Klooga rand on tallinlaste suvine põrgu. Rannas on avatud rohkesti õlemõõgale kioskide, kuid mitte kangemate jookide müügikohti. Kui limad on pilvised ja tuulised, on Kloogal vähem suvitajaid ja siis on ka "ussidena keerlevad" järje-korrad kioskile ja restoranide ees lõhmanad.

Karastavatest jookidest ja jää-tisest on alati puudus, mille üle rannakülasel nuriisevad.

Reporter nendib Klooga ranna kohta: Tiipitudidel on meri suple-jast tulvil, otse mere piiril on iga paarikümne meetri järe! prüginoor, rannas pole pikaviskamise kohta, kioskide ümbristab järjekorras, poekup lõpeb enne päevalõppu, telefonikioski ees on tohutud jär-jekorra ootajad, vetelepaadid ei suuda korda pidaa, ajalehti saa-buk kolmekümnele tuhandele ai-nult paarsada numbrit jne.

Tööministeeriumi andmetel oli augustikuu 538 tuhat uut töökohta rohkem kui eelmise aasta lõpul, kuid ühtlasi oli ka töötute arv 510 tuhande tsiku võrra suurem, kuna USA rahvaaru on tõusnud ja tööt-sijaid on rohkem.

USA jätkab lähema kahe nädala jooksul läbirääkimisi N. Lõiduga strateegiliste tuumarelvade pi-ramise üle. Juba varem pikemat aega kestnud läbirääkimised (SALT I) katkesid märtsikuus ja mõlema riigi vahel on suurel lah-kuminekud selles küsimuses.

tud, toodi lastele õunu. Pakid pandi ja meie ise ka ootavale veoautole ja toimetati hoonesse, kus meile anti kohvi ja tugev kohutäis, mis kulus ära pärast 12-päevaseid vintsutsusi. See oli mingi pansionaat, mis oli kütuga tehtud põgenike vastuvõ-tupunkti, varem aga oli suvita-jate teenistuses olnud.

Oli üllatav näha äkki poode, mis ägasid kaupade all, tänavatel jalgrattad, autodid — kõik nii nagu limas. Kuid juba saabus uusi paate ja meid viidi oma laevaga jälle edasi — seekord Kummelait Värmdö, kus oli juba palju paate ees. Meid registreeriti, plidistati, võeti ridade, ja saapamõtte ning anti mõni kroom tsakuraha ja siis viidi jälle edasi Norra Tynningö, kus ühes villas õõblasine paberlinade vahel sõdurisängides. Ees oli palju eestlasi.

Meie teatati järgmisel päeval, et olemes määratud ühte põgenike-laagrisse Lõuna-Rootsi. Pealelõpu-nal saabus paat, millesse üht meist

igähele paki uute riidetega ja hä-dapärase asjadega. Mina sain üllikonna, pallitu, taskurätte, kammia ja peegli, trikskarke, pödz-haama, liipe ja muud pudi-padi, mis "meist paugupelt tegi uhked linnaaksad.

Õusel kell 3 alustasime reisi Stockholm. Teel läbi linna jaama nägime tuhandeid jalgrattureid, trammie, puugaasigeneraatoritega sõidu- ja veoautosid ning busse. Oli võrratu näha nipalju jalgrattad korraga jalgrataste hoiukohas jaamas. Ja siis istusime mugavas reisivagunis ning elektrikrong ki-tutas lõunasse. Ümberistumine, lõhem tee rõõbasuvisse ja siis raudteelaam "Holsbybrunn-Brunnsparken".

Olime kohal. Laager asub Vet-landa läheduses ja koosneb paari-kümnest suvilast, suurest söögi-saalist ja suurest varimeiga va-rustatud supelaustusest. Meid paigutati peahoonesse — iga pe-rekond sai oma toa. Olime lõpuks olnud päral ja vabaduses.

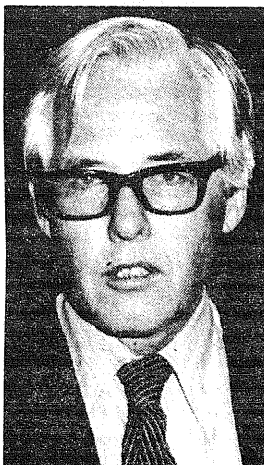
Long Islandi Eesti Kõlas asuvalle Eesti vabaduse eest langenute mälestussambale asetati pargi kohaliku Eesti Võitlejate Ühingu aastapäeval, millest osa võttis ka konsul Aksel Linkhorst. Pildil jälgivad pärjapanemist vasakult Võitlejate tegelased Juhan Madise ja Ylo Anson, proua Anson, pr. Maimu Linkhorst, konsul Aksel Linkhorst, Võitlejate tegelased Johannes Koort, Gerhard Buschman ja Mädo Kari. Pärjema teostab pärja asetamist pr. Ojandu. (Foto Artur Kaim)

Luteri maailmaliidul on uus peasekretär

Luterliku Maailmaliidu (Lutheran World Federation, lüh. LWF) pressinformatsioonil kohaselt valiti selle organisatsiooni uueks peasekretäriks Dr. Carl H. Mau, Jr. Valimine toimus 24. juulil ekskultivkomitee koosolekul LWF uus ekskultiv-juhit asub ametisse 2. oktoobril Genfis.

Dr. Mau on 52. a. Ameerika Luterliku Kiriku õpetaja. Ta on töötanud koguduse õpetajana ja üliõpilaste hingedarjajana USA-s, õpetanud Saksamaal ning 1963–1972 tegutses ta Genfis LWF peasekretäri abina. Viimased kaks aastat oli ta LWF USA rahvuskomitee peasekretäriks New Yorgis. Ta on luterlikes kirikutes kõigjal hästi tuntud. Ka on ta külastanud luterlikke kirikuid Balti maades ning tunnustanud sealset olukorda ning juhtivaid vaimulikke.

Luterlik Maailmaliit asutati 1947 ning tal on praegu 92 liikmeskirikut kokku 54,5 miljoni liikmega. LWF presidendiks on Helmut Ölkooli kantseler ja usuteaduse professor dr. Mikko Juva. EELK on olnud LWF liige selle asutamisest saadik, kuid ta pole esindatud üheski LWF komisjonis ega komitees, kuigi mõned väga väikesed

Dr. Carl Mau

kirikud on üle-esindatud. Tugevasti on esindatud LWF juhtivate organisatsioon Rootsi kirik.

Leinateated

Rheinbeckis, New Yorgi osariigis suri 11. septembril dr. vet. Hugo Chakkari, sünd. 20. septembril 1900 Peterburis.

Chicagos suri 6. septembril Anna Pauline Ounas, n-na Böckler, sünd. 13. septembril 1884 Tartumaal.

Reedades Kalifornias osariigis suri 15. septembril Ernide Lemberg-Kahelinen.

Coplagues Long Islandil suri 14. septembril Elsa Kurro, sünd. 15. novembril 1894 Tartus.

Christal Lakes Illinoisis osariigis suri 13. septembril Aleksander Ojasoo, pärit Viljandimaalt, iseseisvuse ajal ärijuht Uus-Irbooskas.

Kanadas suri 15. septembril Ella Slenkiewicz, n-na Koort, sünd. 1. juulil 1890 Tartus.

Eksamid

Bradfordis Inglismaal lõpetas gümnaasiumi Ester Luuk, kes asus edasi õppima Leedsis ülikooli. Gümnaasiumi lõpetas veel Allan Unnik, kes jätkab samuti õpinguid Leedsis ülikoolis.

New York City College'i lõpetas BE kraadiga inseneriteaduse alal Fred R. Niemxzenia. Ta jätkab õpinguid samas ülikoolis magistri astme saavutamiseks.

Kuningliku tehnika ülikooli Stockholmis lõpetas tsivilinsenerina tehnilise füüsika alal Valter Saarlutu, Stockholm.

Wittenbergi ülikooli Ohio osariigis USA-s lõpetas BA kraadiga poliitiliste teaduste alal Uku Alar Heinla. Sama ülikooli lõpetas BA kraadiga ajaloo alal Ann Erelaine.

Eesti raamatu- ja kultuuriaastale loodi peakomitee

NEW YORK (EPL) – Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu otsusega kuulutatakse Eesti Raamatuaastaks ajavahemik 24. veebruarist 1975 kuni 24. veebruarini 1976, seega Vabaduspäevast Vabaduspäevani. Samasegsest moodustas kesknõukogu alalise Raamatuaasta peakomitee Herbert Michelsoniga esimehe kohal.

Peakomitee abiesimeesteks on magistrid Mall Jürma ja Juhan Simonson, sekretäriks Eda Treumuth, sekretäriabiks Mare Komendant, laekuriks Jaan Relo, majandusnõunikuks Albert Mölter, informatsiooniala korraldajaks Erich Ernits, Aleksander Leinjärv, Aleksander Prima ja Harald Raudsepp, rahvuskultuuri erialanõunikeks on kirjanduse alal Pedro Krusten, ajakirjanduse alal Arno Raag, kunsti alal Juhan Siim, teatrialal Kadi Tekkel, teaduse alal VIII Kangro ja Jyri Kord, noorte alal Laila Esop ja muusika alal Jüta Kurman ning Ellen Parve-Valdsaar. Peakomitee liikmeteks on veel Uno Toemant, dr. August Okas, Heino Taremäe.

Peakomitee koosseisu kuuluvad eri maade esindajad aseseimeestena, kellede nimed selguvad lähemal ajal.

Vastu on võetud ka juhendite kogu, millest paljundatakse koos noortele soovitatavate raamatute nimekirjaga ülemaailmselt. Juhendite kogu peaks saadaval olema oktoobris. Kinnitati Raamatuaasta embleem ja kiideti heaks margi kavand, viimast püütakse levitada koostöös filatelistidega, mõlemad kavandid valmistas Jaan Siim.

USA-s kavatakse Raamatuaasta kohtadel teostada kohapealsete sidemeeste kaasabil, kes algataksid ja juhiksid Raamatuaasta ürituste korraldamist kohtadel, kavandatud sidemeeste võrk hõlmaks võimalikult kõiki USA eestlaste keskusi.

Murelapeks on majanduslikud küsimused, sest seni on laekunud vaid dollarit ja mõned vähesed lisakirjutused, kõik kokku umbes 100 dollarit senised kuulutused umbes 470 dollarit, kuid juhendite kogu paljundamiseks on hädasti vaja kapitalit, selle soetamiseks kavatsetakse pöörduda organisatsioonide poole, kelledele heatahtlikult abile loodetakse selle suurtähtsuse teostamisel.

Eesti Raamatuaasta korraldamine läänes on olnud arutisel vähemalt viis aastat, selle kohta on seitsukohi avaldatud ja otsuseid tehtud 1972. Torontos Ülemaailmsel Rahvuskongressil võeti vastu vastav otsus. Üksikasjalik kava

esitati ja võeti vastu ERKÜ esinuskogult 21. jaan. 1974. ning Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu otsustas 8. juunil 1974 globaalses ulatuses Eesti Raamatuaasta välja kuulutada algusega 24. veebr. 1975.

Raamatuaasta korraldamine usaldati ajutise peakomiteele Herbert Michelsoni juhatusel. Ajutine Peakomitee asus tööle ette valmistades juhendid ja komplektides esialgse koosseisu. Ta töötab nüüd juba täisvõllise peakomiteena.

Raamatuaasta rahvuslikuks peatüandeks on koondata ja ühendada ühiseks vaimseks võitluseks kõik meie loovad ja vaimsed jõud ja raamatuseõbrad, rakendades nad tööle uue ja eduka ajajärgu loomiseks meie vaimses elus vabas maailmas. Raamatuaasta ülesandeks on eestikeelse kirjasõna-eesti raamatu, ajakirja ja ajalehe kõigile endandamine ja elustamine, ta haaraks samuti rahvuskultuuri edendamist ja süvendamist kõigil aladel, nagu kunst, helikunst, lavakunst ja teised omakultuuri alad.

Seda kõike taotletakse tihedas koostöös üle vaba maailma. Asukohamaade kohaliku komiteede teostavad need ülesanded.

Nende komiteede loomine on käsil ja osalt nad on juba moodustatud, nagu Rootsi jt. Raamatuaasta oleks ka sissejuhatuseks järgnevale suurritusele "ESTO 76". Baltimores, Raamatuaasta jooksul avaneks meie laulukooridel, rahvatantsu- ja võimlemisrühmadel erakordselt hea võimalus eesti kultuuri tutvustamiseks.

Meie kunstiteoste esitamine ja lavakunsti alad on samuti meie kultuurilised võitluselavad ja meil avanevad suurepärase eeldused esinemiseks ka prominentsete kohaliku maa ametisikutele ja avalikkusele.

Teatavasti on novembrikuu nimetatud rahvaste poolt raamatukuuks, kus kõigi maade valimatega asutatakse ja raamat tuuakse koduleks lugemislauale. Selle kuu jooksul tuleks eestlaste asukohtades ette valmistada Raamatuaasta toimumist ja koostada kavand, et olla valmis 24. veebr. 1975.

Raamatuaasta avamiseks. Eesti raamat on meie tuleviku pant, tema kaudu on tagatud eestlaste igavene kestmine! Raamatuaasta eeldab meie ühtehoidvat ja vabadust ihaldavat eestlaskonda. Meie tulevased põlvend hindavad seda tänu ja austusega.

Jüri Pili töötab Metro-Toronto transpordiküsimuste uurimiskomisjonis ekspedier. Suurajaleht Globe and Mail intervjueris teda ühenduses provintsi valituse ka vabaga teede ehitamise asemel tähelepanu osutada rohkem kollektiivse liikuse korraldamisele. J. Pili on selgelt kriitiline ja kardab, et see linnale läheb kulukamaks kui teedevõrgu eest hoolitsamine. Leht märgib, et J. Pili on inseneriteaduse magister ja organisatsiooniprobleemide doktor.

Ingrid Roomet-Bahler, hispaaniakeele õppejõud New Yorgi ülikoolis, sõitis Argentinasse sealne valitsuse kutsel koos oma arstist mehega. Mõlemad esinevad loengutega reisi kestel.

Vello Mulkma on kutsutud Ontario College of Art (kunstikolledzh) fototehnika õppejõuks. Samas õppeasutuses on õppejõudena varem tegevad arhitektid ja kunstnik Vello Hubel ja helilooja Udo Kasesemets.

August Tomband, kes Eesti Raadioteatris Kanadas mängib komilias karkaterosi, tähistas Torontos oma 60-ndat sünnipäeva.

Jüri Raus, USA-armee major, lõpetas Kansases Ford Leavenworthi kindralstaabi akadeemia kolonel-leitnandide klassi.

Silvia Laas-Crowther elab alaliselt Bermudas saartel.

August Okas, arst-bakterioloog ja seroloog New Yorgis, tähistas oma 70-ndat sünnipäeva.

Eesti-Läti sõprusmaavõistlusest osa võtnud laskespordilased ja kohtunikud Östertälje Metsalaskerajal. (Foto: ANTIS PAAS)

Eesti-Läti sõpruslaskevõistlus

Östertälje Metsalaskerajal toimus sõprusvõistlus eesti ja läti laskespordilaste vahel. Tegemist oli esimese eesti-läti üritusega, varem on sõprusvõistlusi peetud samal rajal soomlaste ja rootslastega. Võistluste korraldajaks oli Söder-tälje Eesti Laskespordi Klubi, kelle liikmed ka Eesti värve kaitsesid.

Võistluse pinevus tõusis vastavalt sellele kui kahepoolt hakka-

sid kostuma lasud – võisteldi samaaegselt kahel laskerajal – sõjapüssist 300 m. distantil ja püskolist 25 m. laskerajal. Mõlemad rahvused olid jaotatud gruppidesse kes vaheldumisi olid aktiivseis kahel tulejoonel.

Hiisil pealelõunakul usinad perenaised olid uues laskemajas korraldamas eine selgusid kaminatule paistel ka äsja valminud protokollidest võistluste tulemustest mis kujunesid järgmisteks individuaalsuse järjekorras, sulgudes on märgitud rahvus L – läti ja E – eesti.

Sõjaväe vintpüss 300 m. kolmest asendist 30 lasku: 1. B. Erdmanis (L) 248 2. Ants Tükssammal (E) 216 3. Ulo Kenas (E) 211 4. Ago Talvar (E) 209 5. Hans Kenas (E) 205 6. Ants Paas (E) 204 7. L. Landmanis (L) 201 8. J. Tamsons (L) 197 9. R. Balzner (L) 189 10. J. Knops (L) 188 11. J. Erdmanis (L) 181 12. Harry Virmalt (E) 169 13. A. Radella (L) 166 14. J. Dambergs (E) 165 15. Eugen Tiits (E) 162 16. Albert Grauen (E) 138 Meeskonna tulemusena võitsid lätlased sõjapüssil alal kellede tulemus oli 1535 punkti ja eestlased saavutasid 1513 punkti.

Püstolist 25 m. laskerajal 20 lasku: 1. J. Landmanis (L) 181 3. V. Havam (E) 178 3. B. Erdmanis (L)

177 4. Tomas Toman (E) 174 5. J. Laigar (E) 171 6. R. Zanis (L) 165 7. R. Jurjaks (L) 162 8. Albert Grauen (E) 161 9. Hans Kenas (E) 159 10. Ants Tükssammal (E) 159 11. Harry Virmalt (E) 158 12. J. Knops (L) 155 13. A. Radella (L) 151 14. Voldeimar Kivias (E) 147 15. J. Erdmanis (L) 146 16. A. Balzner (L) 128.

Meeskonna tulemusena võitsid eestlased püstoli alal kellede tulemus oli 1307 punkti ja lätlased saavutasid 1265 punkti. Püstoli alal

saavutas silmapaistva tulemuse Toomas Toman kes ainukese 16 aastase võistlejana tuli vanade veteranide hulgas eesti meeskonnas 2. kohale ja individuaalses järgestuses jäi kahe rahvuse meeskondades 4. kohale. Toomas on oma väljaoppe saanud Noorte Laskespordi laagrites ja võtab innuga osa iga talvisest treeningust Alfa-Lavali siselaskerajal.

Hubase kaminatule paistel peeti konesid ja jaotati välja ahihinnad milledestkaks väärtuslikku rändauhindu karikate kujul omandati sel aastal heanaaberlikult mõlemi rahvuse poolt vastavalt laskesale võrdselt. Lasketagajad võrreldes eelmise aastaga olid märksa paremad ning päle seda kui oldi tõsiselt arutatud ühisel tulevikuplaanel lahkuvi mehist käepigistustega – teades, et järgmisel aastal kohtume jälle järjest populaarsemaks ja põnevamaks kujuneva kahe Balti naabri rahvusliku suurspordi alal.

Otsitakse toimetajat

LONDON (EPL) – Inglismaa Eestlaste Ühingu esimees V. Pärtil teatib Inglismaa eestlaste ajalehes "Eesti Hääl" viimases numbris, et toimetaja G. Helbmaie ootamatult surma tõttu otsib Inglismaa Eestlaste Ühingu juhatus võimalusi toimetajale asendaja leidmiseks.

V. Pärtil mainib, et esialgselt tuleb jatkata "Eesti Hääl" ilmutumist juhatusel liigete ja toetajate kaasabil – tööajutuse korras.

Liberty saatele toimetus

NEW YORK (VES) – Seoses kongressi poolt krediidide andmisega eesti ja läti saadete loomiseks Radio Liberty juurde, oli eestlastel ja lätlastel New Yorgis läbirääkimised seal asuvas Radio Liberty keskuses saadete toimetuse koostamises, m.h. kui suureks toimetuse komplekteeritakse jne. Eesti Rahvuskomiteed USA-s esindas abiesimees Paul Saar.

Kui teatrirahval läks kõik teisiti Avatükk novembris

Kui Stockholm Eesti Teater pidas kevadel oma korralist pääkoosolekut, siis arutati muidugi ka tulevase tegevuskava küsimust. Nende läbirääkimiste tulemuseks oli plaan, mille kohaselt Marie Kalbeki käes oli kord lavastus väljaja tuum oktoobris 1974, Lensi Rõmmerli jaanuaris 1975 ja Agnes Lepp. Kaasikul märtsis 1975. Olemaolevatel andmetel pidi Stockholm Eesti Teatrile lisaks Pinna-Studio ühe tükki lavastama novembris 1974.

Tegevus läks käiku, kuid varsti selgus, et Marie Kalbeki tervisele põhjuslik näidendiga oktoobris välja tulla ei saa. Et tühnikku täita, oli Lensi Rõmmerl nõus oma tööd kitarust, mille tulemuseks olid pikad proovid kolm korda nädalas. Varsti aga selgus, et üks meenähitajalet pidi ära sõidu tõttu oma osast loobuma.

Selle tagajärjeks olid muidugi uue meesosalise otsimine, mis ei olnud kerge, kuid viimaks siiski õnnestus. Näidendi väljatoomine oktoobris osutus siiski ajaliselt võimalikuks.

Tõhtl plaane jääda endise aja juurde jaanuaris. Kuid siis teatas Pinna-Studio, et ka neil oli ajalisi raskusi novembris midagi lavas-

tada. Novembri aega pakuti Lensi Rõmmerli, kes sellega meeleldi nõustus. Seega saab Stockholm Eesti Teatri järjekordine lavastus teoks novembris.

Sõdra Teatri ruumid olid ajutiselt 9. ja 10. novembriks kinni pandud ja ka vastav reklaam Eesti Kultuuri Koondele ürituste kalendris tehtud. Siis aga teatas Sõdra Teatern järsku, et saali saamine käesoleval sügisel osutus võimatuks kuniingliku ooperi tõttu, kes praegu oma lava ümber ehitab ja kes sellelõutu igas võimalikus teatris mängida tahab.

Uute ruumide otsimise tulemuseks oli, et etendused Stockholmis toimuvad laupäeval, 16. ja pühapäeval 17. novembril ABF-i teatrisaalis, Sveavägeni 41.

Kuid veel pole terve küsimus lahendatud. Stockholmil etendustele järgnevad tavallised ringreisid teistes eestlaste keskustes. Seekord aga näib nii, et Göteborgi eestlased saavad etendenduse osaliseks laupäeval, 2. novembril ja Boråsist toimuka etendus pühapäeval, 3. novembril. Kuna aga Norrköpingi ja Eskilstuna eestlaskond näidendid näha võib saada, on praegu veel lahina, tingitud mõningate näitlejate võimalustest

Avatükk, Kaarel Erme "Kuid kõik läks teisiti", lavastab Lensi Rõmmer. Esiette kerkib 16. ja 17. novembril ABF-teatrisaalis Sveavägenil.

end vajalikkudeks päevadeks ametist vabastada.

Kõigest eelpooltoodust nähtub aga selgesti, et Stockholm Eesti Teatri olid hädad kavatsused mele eestlaskonnale juba oktoobris lavakosti pakkuda, "Kuid kõik läks teisiti". Kuid mis näidendiga tuleb siis teater lavale? Kaarel Erme neipäädilise näidendi nimeks ongi "Kuid kõik läks teisiti".

Kaastegavad on Elio Rahn, Helvi Klement, Edmar Kuus, Roman Väli, Uno Tõnisoo, Ilmar Loorand, Egon Peensaar ja Helgo Laas.

Lavastab Lensi Rõmmer, lavakujundus: Ilmar Loorand.

Vajalikud teated pääsmete ja muu suhtes järgnevad meie ajakirjanduse tulevastele veergudele.

Aino Käsper 75-aastane

Stockholmis tähistab 6. oktoobril oma 75-ndat sünnipäeva avaliku elu tegelane ja Stockholm Eesti Pensionäride Ühingu esimees Aino Käsper.

Aino Käsper Sündis 6. oktoobril 1899 Eesti rahvusliku suurmehe Villem Reimanni tütreks ja on ka ise Kujunenud silmapaistvaks rahvuslikuks isiksuseks.

Põllumajandusliku erialal tõusis Aino Käsper juba kodusmaal silmapaistvalt kõrgetele ülesannetele.

Paljudel on meeles, kui 30 aasta eest põgenikena Kummelinas peaperenaisena Aino Käsper meid kaetud laudadega vastu võttis. Ja siin Rootsis, pagulaseks, ongi ta kujunenud tõeliseks suurkujuks meie rahvuslikult aktiivsete tegelaste seas.

Ei ole tema iseloomus olla silmapaistev ja tekitada enda ümber elevust. Ometi on ta olnud algatajana ja edasiviijana juures palju del meie vaitaistele tegevusaladel. Oli Eesti Komitee põllumajandussektiooni tuliseid pioneere, hiljem jätkus see Eesti agronomide seitsas, Vabade eestlaste Põllumajandusliidus.

Aktivne poliitiline võitlusvalmidus liitis tema juba alguses Eesti Demokraatliku Ühioniga, kus ta on valitud auhikmeks, olles samaaegselt laekuriks ja presiidiumi liikmeks. Viimaste aastatel on ta eriti tuntud Stockholm Eesti pensionäride ühingu juhatajana.

Koostöölinneme, demokraat on Aino Käsper ometi kindel oma esikohade kaitsmisel. Ta ei kirjuta palju ega ei võta sõna tihti ega kunagi pikalt – aga ta ütleb kus vaja oma seisukoha. Tõelisi teinimist, realistlikku idealisti õnnitlame juubeli puhul ja täname truaks jäämise eest Eestile.

AKSEL MARK

R. Jalakas 60-aastane

Tuntud majandus- ja konjunktuuriekspert, majandusteadlane ja pangadirektor Rudolf Jalakas saab 29. septembril kuuekümmend aastaseks.

R. Jalakas on sündinud Läänemaal ja lõpetanud gümnaasiumi Tallinnas. Õppides Tartu ülikooli majandusteaduskonnas töötas ta samal ajal Käitismajandus teaduse Instituudis assistendina. Lõpetanud ülikooli cum laude, töötas ta samas vanemassistentina prod. Eduard Poomi juhtimisel.

Sovjeti okupatsioonivõimude poolt katkestatud teaduslikku tööd jätkas ta Stockholm Kaubandusülikoolis. Aga juba 1946 kutsuti Rudolf Jalakas Svenska Handelsbanken majandussekretäriks teenistusse, kus temale usaldati konjunktuur-, majanduspoliitilise ja finantsprobleemide uurimine ja jälgimine rahvusvahelises ulatuses. Oma töö tulemustest kirjutas artikleid nii pangas kui ajakirjades ja sageli välismaade publikatsioonides, muuhulgas "The Financial Times"il, et vaid nimetada ühte nendest. Sageli on ta viibinud õppereisidel nii Euroopas kui ka ülemeremaadel.

RUDOLF JALAKAS

Rud. Jalakase uurimuste tulemused finants- ja tööstusküsimuste, konjunktuuriprobleemide ja rootsi kaubavahetuse alal on mõtetust äratavalt paljapildavad, mille tõttu on ta kujunenud üheks Rootsi usaldatavaks ja silmapaistvaks majandus- ja konjunktuuriekspertiks.

Sageli esineb ta televisioonis asjalikult vastates ja selgitades pangandus- ja majanduskonjunktuur küsimusi. Ka on ta tihti esinenud aktuaalsete majandusprobleemide selgitamiseks ettekannetega eesti ettevõtjatele, majandus- teadlastele ning kogu eesti avalikkusele Rootsis.

Jagades eesti rahvusliku välisvõitluse rasket tööd, võtab ta inuikalt osa Eesti Rahvusfondi, Eesti rahvusnõukogu, Eesti Vabariikliku Ühingu jt. organisatsioonide tegevusest.

Peenestundelise huumorimeelga, rahulik ja tasakaalukas ning alati sõbralikult abivalmis Rudolf Jalakas on õhnenud korp. Virionia vendlusega. Tänuilikut teavitavad sõbrad oma truud seltsivõid ja usuvad eesti rahvusliku vabadusvõitlajat 29. septembril ning soovivad talle südamluult õnne ja jätkuvat edu ka uuel aastakümnel.

WOLDEMAR PALM

Lundi ülikooli Soome-ugri seminaris uus õppepoolaasta alguseni kevadesemestri õpingute arvel toimunud eksamiini sooritasid punkte järgmisel eesti õppelinnil õppinud: A-õppeniivool (20 punkti) Ivi Erendi, Ameliese Orviste ja Tiina Viirsalu, B-õppeniivool (40 punkti) Heiner Erendi.

Lundi tehnikatükkloolikis saavutas tehnoloogia doktori kraadi Britt Peetre Akarpi.

Stockholm tehnikatükkloolik lõpetas masinaehituse alal teivilinsenerina Priidu Pukk Stockholmist.

Vahur Linnuste õpetab eesti keelt Pariisi ülikoolis (EPL-foto T. Sepp)

Eesti keel prantsuse ülikoolis

Ka prantslased õpivad eesti keelt. Nimelt Pariisi ülikooli Sorbonne–Novelle Soomeugri instituutis, kus see on võimalik koos soome ja ungari keeltega, milliste õpetamist on pühendatud agra peatähelepanu. Kui eelmises kahes aines õpetati eesti keelele ja kirjandusele, siis eesti keelele ja kirjandusele on pühendatud ainult üks tükki. Vahur Linnuste, Vahur Linnuste on tuba pikemat aega olnud Pariisi ülikooli teenistuses. Kui Vahur Linnuste nüüd külas viibib Stockholmis, kus ta omaksed elavad, siis väsitav teema, kuidas ta side Sorbonne ülikooliga tekkis?

— Oppisin üliõpilasena aastaid tagasi Sorbonne ülikoolis stipendiaadina ja nii tekkis mul tihe kontakt Prantsusmaga ja Pariisi ülikooliga. Kui prof. Aleksander Lepi, kes õpetas eesti keelt Pariisi ülikoolis, ülikoolis lahkus USA-sse, lektorat vakantsiks jäi, siis soovitud minu poole, kas ma ei võiks selle töö üle. Õpetus tolmus siis ja vähemas mastaabis kui nüüd.

Ülikoolide reformiga loodi Pariisi ülikooli juurde eriline soomeugri instituut, mille juurde kuulub soome ja ungari keelte kõrval ka eesti keel, mida õpetan 6–8 tundi nädalas kombineerituna eesti kirjandusega ja ajaloo tutvustamisega. Uudisus on võimalus soomeugri aineid, ka eesti keelt kasutada humanitaarala õpetamisel, kusjuureson võimalik saavutada 6 punkti nõutavast 30-st. Seega võib mitmesuguseid aine-

kombinatsioone täiendada näit. eesti keelega, millises aines võib saavutada ka magistri- ja doktori kraadi.

— Kui palju on eesti keele õpilasi ja kes nad on?

— Praegu on kursusest osa võtnud 13 üliõpilast, kõik prantslased. Nende huvi eesti keele vastu on tekkinud sageli Soome külastamisest ja soome keele õppimisest. Pean ütleva, et huvist puudust ei tule. Raskusi on aga eesti keele praktiseerimise võimalustega — pariliselt ei ole ju nii palju eestlasi. Õpilased on aga hakanud lugema eesti kirjandust ja meie ülikool andis välja prantsuse keeles Friedebert Tuglase "Viimsest tervitusest" (Ultime Adieu) Madam Bergamotte Jouffroy tõlkes mis õpilastel võimaldab otseselt eesti teksti kõrvutada prantsuse omaga. Oleme korraldanud Soome–Ugri ühinguga koos ka eesti kirjandusele pühendatud õhtuid. Üldiselt võin kindlalt öelda, et huvi eesti keele vastu on olnud püsiv ja näidanud isegi tõusu. Annaksin siin ka aadressi, et Pariisi külastavad eestlased tuleksid ka eesti lektoratit külastama: Centre d'Etudes Finno-Ougriennes, Vahur Linnuste, Université de Paris, Centre Censier, ruumid nr. 15–17, telefon 278-76-07. (EPL/JK)

Rein Lütts, keemia-inseneriteaduse doktor ja Toronto ülikooli assistentprofessor on nüüd nimetatud korraliseks professoriks. Prof. Lütts on sündinud 1939 Tartus, kuulub akadeemiliselt EÜS-i.

Taavo Virkhausi muusika Libahundi-filmile "Tiina"

LAKEWOOD (EPL) — Ameerika traditsiooni kohaselt oli Labor Day plikk nädalalõpp Lakewoodi kokku toonud hulk inimesi, kes kasutasid võimalust suve meeldivaks lõpetamiseks kohaliku EESTI Seltsi korraldatud peoõhtu, laupäevase kunstnõutuse — seegi vabas õhus männipöude all — ja pühapäevase tantsuõhtu.

Reedese vabaõhu eeskava osas esines ka helilooja Taavo Virkhaus värskest kirjutatud Süidiga teoks-oleva filmi "Tiina" saatemuusikast. Hiljem kohtasin heliloojat veel Heinz Rihvaldi terrassil merevähke söömas koos teiste filmi produtseerimisega seotutega, kus leppisime kokku omavahelisemaks jutujamamiseks Harry Musta kunstigaleriis.

Taavo Virkhaus on muusika-meeste soost — ta vanaisa oli üks Eesti pasunakooride loojaid — ise on ta end muusikuna Ameerikas maksma pannud, oles Rochesteri ülikooli muusikaprofessoriks ja andes küllalidrigendina kontserte üle Ameerika, ta on ka Rochesteri linna konserttala korraldajaks.

Kõigi elukutseliste muusikutega nende erilast rääkides on kuulajal tunne, et ollakse sattunud ühte tundmatusse maailma — nii ka Taavo Virkhausi ja mitmetunnise kõneluse kestel eslehtunud fakte ja spetsiaalterminoloogiat paarilveeruliseks tekstiks kokku võtta on võimatu.

Küsimuse peale, kuidas üks helilooja õieti läheneb filmimuusika — mis oma loomult on tarbemuusika — kirjutamisele, jäi helilooja hetkeks mõttesse ja vastas siis, et filmimuusika loomine on talle kõigepealt täiesti uudne ettevõtmine — ta pole kunagi varem midagi taolist teinud. Seetõttu oli ta kõigepealt pöördunud oma kolleegi, Juljardi muusika kooli filmimuusika komponeerimise õpetaja poole küsimusega, kuidas seda õieti tuleks teha?

Ta saanud vastuseks, et seda tuleks teha nagu igasugust muud kommersiaalmuusikat: kella järele ja filmi karakteri ja sisu järele, tuleks aga hoiduda liigutuste või filmis toimuva tegevuse illustreerimisest, ajafaktor on üldse väga tähtis, kuna näiteks viis minutit filmimuusikat nõuab terve tund sisemängimist. Edasi oli ta kuu-

lanud tv-s ja filmides esinevat saatemuusikat kinnisilmi — visuaalselt osa elimineerides ja vaadanud abstraktset eksperimentaalfilmi, mis oli varustatud kolme erilisuga saatemuusikaga, et aru saada mis moodi saatemuusika filmi sisu mõistmist mõjutab.

Minut muusikas ja filmis on pikk, ütles Taavo Virkhaus mõtlikult, seepärast tuleb aeg sekunditesse jagada.

Tiinas on näiteks 63 stseeni ja lga stseeninumbri juurde tuleb mán-

siis alustab alati üksik hunt, teine ei võta kunagi sama tooni ja kolmas tuleb kuhugi keskele, moodustades nilmoodi akordi.

Ta oli ühe hundi loo täpselt nootides kirjutanud ja sellest oli saanud kaks takti, millest esineb mitmel puhul variatsioonid partituuris. Samasuguselt on käsitatud ka teisi põhitseemasid, näiteks võib Tiina ja Marguse vaheline armastuse teema kõlada transformeeritult ka talvemaastiku saatemuu-

Stseen filmist: Tiina kaevurakkel

kida, mitu sekundit muusikat sinna on vaja. Aga ka juhused on osa mänginud filmimuusika teemades otsimisel ja komponeerimisel, liias ta juurde. Nii oli ta kord luuletaja ja astrofüüsik Jyri Korki juures külas olle juhtunud kuulma help-laati huntide ulgumisest, seda lähemalt analüüsides oli ta avastanud, et kuigi hundid uluvad grupis,

sikana, või lõputseenis ängistusliku meeleoluna.

Noore Tiina ja Marguse vahelise mängumotiivina kõlab rahvaviis "Mullu mina karjas käisin" mis moduleerub Tiina naeratsuseks ja vanaaegne kirikuvii Tiina ema peksulooks.

Taavo Virkhaus liias veel, et ettekanud südi komponeerimine läks tal ruttu ja kergesti — kolmepäevase töö järele oli kogu asi valmis klaveril ettekandmiseks, kuigi ta aastaid pole enam kirjutanud tonaalselt muusikat. Nii ei olevat tema 1967 loodud viilukontserte mitte ainsatki akordi!

Kõnelus libises puhuks romantismi meistritele nagu Mussorgski, Rahmaninov ja Rimski-Korsakov ning impressionistidele nagu Debussy ja Ravel, Virkhaus väitis, et vilmased on kõvasti vene romantikuid uurinud ja tuletas meelde, et Ravel orkestreeris Mussorgski klaverile kirjutatud heliteose "Pildid näitusest" ja see omakorda toob meelde Vene sümboolistide mõju Eesti luuletajatele.

Ta väitis, et varasemad muusikalised perioodid olid palju stiililütlasemad kui meie oma kaasaeg, kus nõue originaalsuse järele on viidud absurdseisni tuues näiteks Ameerika helilooja John Cage, kelle heliteos "Neli minutit kolmkümmend kolm sekundit".

Lõpuks liias helilooja veel, et ta oli läbi vaadanud tänni valminud filmirullid ja et järgnevaiks tööks on muusika orkestreerimine.

ENDEL KOKS

K. Laretei pedagogiks

Käbi Laretei on Bollnäsist vikareeriv muusikaõpetaja

BOLLNÄS (EPL) — Bollnäsist rahvaülikoolis vikareerib praegu muusikaõpetajana ei keegi muu kui nimekas pianist Käbi Laretei — loomulikult ääretult populaarne rahvaülikooli õpilaskonnas.

— Olen varem ainult annud kontserte koolides, nüüd on aga põnev olla ka pedagoogi rollis. Mulle

tundub, et see võrm väärib jatkamist, ütles Käbi Laretei, rahul oma esimeste sammudega korrapärase koolis.

Muidugi on ta eravilisi klaveriõpetust annud ka varem ja see oli üks tema õpilast Bollnäsist, kes Käbi Laretei kontakti sealse rahvaülikooliga korraldas, kui vajati muusikaõpetajale asendajat.

Marika Priuhka, majandusteaduse üliõpilane Stockholmis, kihlus tehnoloog Sten Wärfeldtiga. Pruudi vanemad on ins. Arnold Priuhka ja tema abikaasa Silvia, n. n. Anveidi-Airik.

Kristina ja Rein Viiral Stockholmis sündis poeg.

Uudiskirjandus

T. KUNNAPASE
BIBLIOGRAAFIA

Dots. Teodor Kunnapase bibliograafia eesti filosoofide, Eesti filosoofide, psühholoogide ja pedagoogide tööde üle paguluses 1945-1973 teatatakse Eesti Teadusliku Instituudi juhtause poolt, et

selle lõplikuks müügihinnaks varrennalmistud 12. asemel on trükkide jms. kallinemise tõttu määratud 15. -. Tellida saab seda väärteoste E. Tead. Instituudi aadressil, Postbox 7238, S-103 84 Stockholm, postigiro 17-53-70-8, või telefoniteel asjaajajalt pr. Neumannil tel. 08/90 1901.

30 aastat tagasi kui punaarmee taas vallutas meie kodumaa, põgenes igaks, kes vähegi sai, üsaldades rohkem kurja sügisstormist merd kui ida-orjastajate suuresuulisi kuldseid lubadusi "paradiisist ja õnnelikust elust".

J. V. Veski mäletab:

Tammsaare koolipoisina ning ajakirjanikuna

Samal ajal J. V. Veski õppis Treffneri gümnaasiumis rida hilisemaid kultuuri- ja avalikke tegelasi: prof. Jaan Sarv, ajakirjanik ja kirjanik Otto Münther, luuletaja Andres Alver, prof. Oskar Daniel, advokaat Ferdinand Karlson, viliikunstnik Julius Sõrmus, prof. Albert Valdes jt. Erilist tähelepanu neist pühendab Veski A.H. Tammsaarele, keda kohtab hiljem "Teataja" toimetuses.

Tammsaare (sel ajal Hansen) elas ja magas Treffneri gümnaasiumi kooli ooteruumis koos poolaka Czirvinskiga (romaanis kirjutatud Völniski nime all). Hansen pidi vastu võtma külastajaid, ta pidi oma valvamis kohal ühtlasi ka õppima, sai ainult loo tundides käia (kõik see vastab Vargamäe Indrekule romaani).

Hansen võitis seal ruumis tekkinud valdustest elavalt osa peamiselt siis, kui esinesid kirjanduslikud teemad. Ta oli oma vaated saanud Leo Bergi naturalismi propageerivatest teostest. Hansen kasutas õist aega ka kirjutamiseks ja andis kirjutatud hommikuti Veskiile lugeda. Kord oli kavas isegi näidend, mis keskendus taludele varanduse leidmise otstarbel kaevatud augu ümber (kavast sugunes hiljem Tammsaare jutustus "Raha-auk").

Veski õhtusel tõlkis Hansen ju-

tustusi saksa keelest, kirjutas ka "Postimehes" kaks algupärast pala. Kuna toimetaja ühe loo ("Arakadunud poeg") lõpu oli omavõltsilist ümber teinud, loobus Tammsaare kaastöö tegemisest "Postimehes". Temast sai alates 1902 "Teataja" kaastöölaine.

Gustav Suite oli Veski mälestust mõõda käinud Tammsaare otsimaa ja käsinud kaastööd "Kiirte" albumi jaoks, kus siis ilmusid jutustused "Mättaguse vanad" ja "Kaks paari ja üksainus" (viimane oma aja kohta väga naturalistlik, esimest korda räägiti sellest muuhulgas ka tädest inimese küljes).

Aastal 1903 ilmus Tammsaare "Teataja" toimetuses (ta on sellest kirjutatud Tõde ja Õiguse III osas, lastes oma seekordseid vaateid esitada ajakirjanik Sillamäel, "Teataja" on ristitud "Rahva Sõbraks"). Tammsaare pidi toimetama kohalike uudiste osakonda ja selle tõttu muldugi virgalt kohalikud sündmustest ja ettevõtetest osa võtma.

Tegelikkult ta polnud virk koosolekutel või mujal käia, vaid tegi oma sõnumid kaudsete materjalide abil. Tammsaare hoolitses ka joonealuse jutu eest, neid tavaliselt elas tõlkides (Leikin, Zola, Zheromski, Gusev-Orenburgski). Jutua-jamises oli Tammsaare lahke, aga ei lütnud lähemalt teiste kaastööl-istega. Toimetuse ühistest üritustest (väljasõidud, jalutuskäigud, rongikäigud, külastused) ta tavaliselt puudus.

Tammsaare ei avaldanud siin ka enam midagi sellest, mida ta kvates kirjutada või parajasti kirjutus kaastöötajad said lugeda ta teosel alles trükkis. "Sis avaldus juba seigsti seesama eluueg- korsevalhoidmise, enesesse süvenemise ja omaette loomingu soetamise, otsekui salaja tegemise kuldus, mida tunneme temast hiljem. See määras talle tööpõlks vastava kirjaniku ülesandend, mil- ledesse süvenemise viljana on tal hilisemas eas valminud rida meis- terteoseid.

Kirjaniku vähest välist aktiiv- sust iseloomustab järgmine epi- sood:

Toimetusse tuleb 1905 teade, et linnas rüüstatakse ja et Saksa teater Uuel turul põleb. Tammsaare kui kohalike uudiste toimetajat kutsuti vaatama, aga Tammsaare ei käinud, lausudes lühidalt: "See mind ei huvita". Pärast küsis küll käinute käest, kuidas oli olnud. Ta ei käinud ka 1905. aasta ohvred vaatamas, mida kõik teised toime- tuse liikmed tegid. Ta hankis andmed oma teoste jaoks kaudselt.

Tammsaare ei tornanud võit- luskoristesse, ta kogus nende kohta andmeid nendes võitlustest osavõtnute käest. See tagasihoid- likkus arenes veelgi edasi, kui ta hakkas töötama vabakirjanikuna. Püsiva töö jaoks hankis ja kodust eemal valitse tootakse, kus ta oli varjatud igasugu tülitajate eest. Õnnitluste ja igasugu auvõalduste eest püüdis ta igati eemale hoidu- da.

Tammsaare laua taga töötas enne teda Tartust tulnud Hans Pöggelmann, keda Veski mäletab väga aktiivse ja viljaka kirjame- hena. Pöggelmann polnud sel ajal veel "markist", vaid kirjutase va- stupidi — iliga "Postimehe" ja Tõnissoni valmus, mida teised kol- leegid temalt kutsusid ära harju- tada. Pöggelmann läks Leipzigi kaubanduslikkooli õppima (1903-06) ja muutus sel lehtu mõjul pa- hempoolseks. Leipzigit tagasi tulles oli ta "teine mees" ja ois is- sõprust konspiratiivsete ringkon- dadega.

AI

Õnnestunud Balti nädal Sao Paulos

SAO PAULO (EPL) — Eesti, läti ja leedu rahvusgrupid Sao Paulos korraldasid ka tänava Balti Nädala, mis avati 25 km linnast väljas asuvas "Centro de Campismos", kus linnavalitsusel on avalikuks tarbeks avatud lokaalid ja väljakud. Kokku tuli 400 inimest, keda tervitas "Comite pro Justica dos Povos Balticos" (Balti rahvaste õiguse komitee) esimees, läti õpetaja Jekabs Mekss. Helstatud oled Brasiilia, Sao Paulo osariigi, Eesti, Läti ja Leedu lüpad.

Avakõne pidas komitee aupre- sident, rahvasaadik dr. Dulce Salles Cunha Braga, kes oma sõnavõtus rõhutas Balti rahvaste õigust ise- seivusele ja konsul Ferdinand Saukas rääkis Balti rahvusgrup- pide koostöö tähtsusest.

Õkumeeniline jumalateenitus algas plavusega õp. J.A. Meksil, kes esindas eesti ja läti kogudusi. Ametlikule osale järgnes sõprus- sidemete uuendamine ja loomine Balti rahvastoidudega kaetud lau- dades, kus eesti rahvastoidud oled kahtlematult esikohal oma mit- mekesisuse ja originaalsuse poolest. Neld oled valmistatud suurel määral Milna Turner, Alide Siet, Leonore Kullerupp, Linda Uil- mann ja ei puudunud ka Pauline Luistverki tuntud viirvõrstsid. Vä- stimate abillikes elinealas, mis oli eesti pereendaade hooles, oled rahvarietes noored Lilian ja Mar- kus Zirk.

Varsti kõlasid rahvalaulud ük- steise järel ja rahvatantsgrupp "Nemunas", kandis ette leedu rahvatantse, milliseid vastu võeti suure valmüstusega. Komitee heaks korraldatud loterii looside müümise oled eesti gaidid oma peale võtnud.

Kohal oled ka Sao Paulo suurema ja populaarsema "Silvio Santose

TV-kava esindajad, kellelede kon- sul F. Saukas andis seletust Balti rahvaste ajaloo ja kultuuri kohta. Brasiilia televisioonis tutvustas samal õhtul Balti rahvaid ja nende keelt Silvio Santos.

Ferdinand Saukas

Eesti osas oled kaastegevad rahvarietes Marlene ja Marly Suursood ja Peeter Matti Kenk- mann luges eestikeelseid luuletusi. Pärast esinemist andis P.M. Kenkman Silvio Santosele õle Balti riikide rahvuslupid ja kutse Balti rahvusgruppide näitusele.

Balti näitus avati Salao Portina- ris ja toimus "Secretaria do Tu- rismo e Fomento do Municipio de Sao Paulo" patronaazhi all.

Pärast rahvasaadik dr. Dulce Salles Sunha Braga ja konsul F. Saukase sõnavõtte lõikasid näitu- selindi lahti Sao Paulo kubermneri esindaja kindral Silvino Corea de Andrade ja Sekretaria de Turismo poolt dr. Emil Issa.

Külalised tutvusid väljapaneku- tega, mis andis ülevaate Balti rahvaste ajaloost, kultuurist ja aremisest. Näitus avamise kul ka teistel päevadel oled ettekan- ded rahvusgruppide: koorilaulud, rahvatantsud, valguspiltide demonstreerimine, muusikaal- ettekanDED läti baptisti koguduse orkestrilt ja leedu padre Jonas Kidykase õpilaste — koime leedu tütarlapse esinemised vanaaegse- tel kanneldel. Eesti väljapaneku- korraldamine oli läbi viidud matise ja kunstimeelega Lili Saukase poolt.

Väljapanekute osas langes pea- rõhk Argentinast tulnud kunstnik Alma Kersteni töödele.

Tema haruldane rahvarietes nukkude kollektsioon suurepära- sed nukud talutau ja taluelt, joon- istused rahvaluule ainetel ja ke- ramikaitööd äraisd suurt tähele- panu. Samuti imetleti tema jooni- tatud võõrkirjade väljapaneku- id.

ENDEL KÖKS

Endel Kõksi näitus algab

Praegu USA-s suuremat telli- must täitev maalikunstnik Endel Kõksi esitab oma loomingut üli- maalides iseseisval näitusel Väls- Eesti Galeris, Lilla Nygatan 8 alates 28. septembrist (avamine kell 13-19) näitus on avatud kuni 17. oktoobrini äripäeviti kl. 10-17).

Endel Kõks paneb välja usinmat loomingut ajavahemikus 1963-1974, mille mitmekesine temaatika tohiks olla huvipakkuv — mitmes maailmakaares rändava inimese- na on kunstniku motiivivalik rik- kalik ja globaalne.

Möödunud aastal oled Kõksil sa- mas galeris graafiliste tööde näi- tus. Tuleb meenutada, et kunstnik on saanud seitse rahvusvahelist tunnustasuhinda.

Helvi Leesment ja dr. Hindrek Leesment, ema ja poeg, külastasid Stockholm. Mõlemad elavad praegu New Yorgis, kuhu pere- kond siirdus aastaid tagasi Stock- holdmist.

Aleksander ja Erika Plaks Aust- raaliast Melbourneist sooritavad ümbermaailma-reisi, külastades muide ka Rootsi. A. Plaks oli ko- dumaal Rapia ühispanga juhata- jaks.

Alice Naelapea-Ojanson tütre Helja Estamiga ja tütre-tütre Mai-Liis Estamiga viibisid Stock- holdmist. Alice Naelapea on publi- sisti ja kirjaniku Yri Naelapea leel. Pr. Heilda Estam on USA eestl. ajalehe Vaba Eesti Sõna kaastöölaine Los Angeleses, kus kogu perekond elab.

A.E. Aviksaar, Põhja-Inglismaa kogususe valmulk, leieritas Ven- cetrysts St. Thomase kirikus Lõna Kalmari, Arthur Reinari, Arvo Juhan Määri ja Anne Tiit Siimani.

AH-saated

Ameerika Hääle ees- tikeelsed saated antak- se edasi igal pealelõu- nal kella 16-17 rootsi aja järele ühe tunni kestvuses. Leinealad on järgmised: 13 m (21740 kilohertsit), 19 m (15270 ja 25235 kilohert- si), 25 m (11960 kilohertsi) ja 31 m (9680 kilohertsi).

Vene saatkond Kanadas levitab propagandalehte

TORONTO (VE) — N. LIT on laendunud viimasel ajal oma propagandatrikistest arvu välistama. Peale välistamaa ilmuvate nn. sõprusühingute nimel, kuid Moskva rahadega ilmuvate ajakirjade levitatakse juba pikemat aega ka Moskvas välja antud ajakirja "Soviet Union Today", mille väljandajaks on Novosty Press Agency Moskvas. Sellel agentuuril on oma esindajad ka välismaal — näit. töötas Stockholmis Olev Puhane nimeline korrespondent, kellest eestlased vaevalt on kuulnud.

Ajakirja ilmub läänlises kvaliteedis nii paberil kui trükkil. Viimastel näidel levitati Kanadas selle ajakirja numbrit, milles peamiselt on arutatud Eesti tutvustamiseks ja selle numbrit väljandajana oli märgitud N. Litu suursaatkond Ottawas — nähtavasti selleks, et levitamisel saada Kanadas postisoodustusi. Kanadas on toimetajaks Viktor Mihhejev.

Augustikuu numbrile on antud eestlasele ilme. Ole kahelehelisel värvifotol tutvustatakse eesti rahvatantsupidustusi, mille kohta iseloomustavalt öeldakse, et see on tore vaatamäng muusikast, värvidest ja rütmist.

Sellejuures märgitakse, et võimalikult iga kahekümnes eestlane võib osa mõne amatöörselt tantsutrupi tegevusest, tuhandes aga võtavad osa laulu- ja tantsupidustustest mida iga aastal peetakse.

Kuni sadat erinevat rahvarühmitust, aga võib näha neil pidustustel eesti rahvatantsu on aeglaselt ja rütmiliselt nagu Balti mere laenutuse käik. Suuremõõtmelise foto

keskele on paigutatud kauni heledapäise Juula Holmi lähivõtte, kes töötab turbaõõstuse keskuses võtab osa rahvatantsust.

Pikem eestlainele artikkel on venelasel P. Antonovilt "Piirijoon mis enam ei eksisteeri" ja kirjeldab Valga linna kunagi läbinud Eesti-Läti piiri. 1927.a. pärineval fotol näidatakse kunagist piiriposti ja räägitakse, et Konnoja eraldas kahte eriliiki kuuluvat linna. Vanemad linnaelanikud veelgi mäletavad aega, mil nad piiri ületamisel pidid oma passe viseerima.

Linna enda kohta öeldakse, et see on väike ja vaikne 26.763 elanikuga.

Artiklis aga räägitakse noortest, kes tantsuõhtul tules jalutavad üle kahe meetri pikkuse silla, teadmata, et kunagi sinil oli olnud teadmisest piirid ja et see kitsas oja eraldas kahte riiki.

Edasi tutvustatakse, et käesoleva sajandi teisel kümnendal oli väga tähtsaks sündmusi tsaariraegeis Eesti ja Läti provintside. Räägitakse kuidas tsaar kindral Kornilov reeturlikult loovutas Riia 1917.a. septembris saksa keiseri vägedele. Kuidas pärast võidukat proletariidlikku revolutsiooni 1917 nov. Venemaal nõukogudelik võim oli deklareeritud ja punaarmee hakkas sissetungijaid välja tõrjuma.

Jaanuails olnud peagu kogu endine Läti sakslasist vabastatud ja ajutine nõukogude valitsus moodustatud. Aga vähe hiljem õnnestunud kontrrevolutsioonilise armee Läti territoorium vallutada ja kodanlik kord maksmata panna. Kodanlased haaranud võimu ka

kõrval asuvas Eestis. Nende vahelisele piirijoonel jäi Valga linn.

1920.a. veebruaris olevat seal aga tekkinud konflikt, mis viinus linna nime ajalukku.

Kaks kodanlikku riiki astunud esimesi samme omavaheliseks sõjaks Valga linna ostmise pärast.

Võõrase vahendajate abil siis otsustatud linna saatus kaheks osaks poolitamisega ja Konnoja määratud piirijooneks ning palistatud okstraadiga.

Edasi juba järgneb linna olude kirjeldamine pärastõjalisel ajal, jargul, kus märgitakse, et linn jäi sõjast puutumata. 1968.a. peetud konverentsil otsustatud linna saatus nil, et piirijoon jäädud vaid juuriliseks. Kavad aga Valga linna suurendamiseks on tehtud ja varsti alustatakse seal 12- ja 14-korruiselt maju ning kunagine Konnoja asendatavat tsementitoru ning kaetavat.

Edasi räägitakse eestlaste ja lätlaste vastastikkusest sõrusest, nende segaaheludest ja nimetatakse üht pulmapidu, kus külaliseks olnud 30 lätlast, 15 eestlast ja 15 venelast. Lisaks nimetatud fotodele on artikli juures veel seitse fotot, peamiselt näidates eesti ja läti noori nende omavahelises suhtlemises ja osaliselt ka rahvarühmitest.

Ajakirja kanadalassust näitab erikirjutis N. Litu Kanadas konsulaarosakonnast ja eestlasest konsul Voldemar P. Veberi tööst koos fotoga.

Kirjutisest selgub, et heade suhete loomiseks on lisatud toimahtu N. Litu saatkonnas Ottawas. Osakonna ülesandeks on vilasada andmine N. Litu. Samuti on konsulaadi tööülesannete hulgas leigalaste asjade korraldamine. Märgitakse et 1971.a. asusid 40 perekonda alaliseks N. Litu, aga suurem hulk asusid seal alaliseks Kanadasse. Viimasel ajal on töötlesamine hulka tulnud veel nende N. Litu kodanlike kodakonduse säilitamise küsimused, kes asusid Israeli ja tahavad nüüd minna oma endistele kohtadele N. Litu tagasi.

See 100 tehtavat väikesearvulise töötajaskonna poolt, kelle ülemaks olevat konsul V.P. Veber, kes on Kanadas olnud neli aastat koos naise ja 13a. pojaga ja kel on olnud palju võimalusi Kanadas rannast rannast sõtta.

Tallinnas suri 19. juulil Mela Tõkke.

Vancouveris, Kanadas, suri 14. juulil Aleksi Peterson, sünd. 14. mail 1912 Tahkurannas.

Tartus on surnud Anton Animägi, sünd. septembris 1898 Polli-Otti.

Tallinnas suri 20. augustil Adele Kaljuste, sünd. 18. juulil 1901 Rakkes.

E	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									

Ristsõna 25

Par

emale: 1-A patakas 2-A õilimiljonäärde "kodupoolsaar" 2-H tele 3-A mereäärsele rikkide kaitsejoon 4-A kloostrilülem 4-D karu Põhja-Ameerikas 5-A elab notsu 6-A saar ja riik Euroopas 6-G madal naishääl 7-A pühakujupilt 7-F naist 8-A re-diess 8-D "raske" maa 9-A elab Eesti rahva vanlane 9-E halvem 10-A pealinn Lähis-Aasias 10-H mina 11-A "Medea" autor 11-G odavakaubamaja Rootsis 12-A Eduard lüh. 12-D akadeemiline tiitel 13-A mele 13-C ujumiselund (om. käanne) 13-G madal sadillitell 14-A end. kino Tallinnas 14-D saksa. artikkel 14-G selge, kindlate piirjoontega.

Alla: A-1 teise kooli elama B-1 taimnõuamendid C-1 igavese Janu ja näljaga karistatud Früügia kuningas D-1 küla Elva lähedal E-1 kolmekordne kalavõrk F-1 noor lauleja, pikajuukseline maailmarändur G-1 sadama kinnitatud kaljusein H-1 kusaarikuub Ungaris (nim. kuula. Hunnide kuningas Jarele) I-1 algkude (bot.) G-4 Hiltariaegne silsepolitset 8L.8h.) E-5

Jeesuse vanaema F-5 küla Paide lähedal G-6 laskelajaks H-6 leitnant D-7 rahvas Kaukaasias G-8 koi, kitsi C-9 paha omadus E-9 tiitel H-9 rõdu kirikus B-10 ulmatusvahend F-10 ingl. pinnamõõt I-10 Viisimaa eesnimi E-11 nagu (muus.) G-12 uudiste ja teadete levitamisevahend kodudes G-14 esimene reas.

Lahendus 24:

Paromale: 1-A Mady Valnu 2-A omasugust 3-A silik 3-E uu 3-G muu 4-A aetakse 4-H OK 5-A inosil 5-H re 6-A is 6-C nui 6-F Naan 7-A Gailerli VE 8-A ile 8-D mi 8-F maal 9-A nina 9-E mässu 10-A äss 10-D kae! 10-G tal 11-A it 11-C IRA 11-F Bubi.

12-A tau 12-D Olav 12-D al 13-A uum-formeri 14-A saamiteed.

Alla: A-1 Mosaligninüts B-1 Amiens C-1 Dalton E-1 vuuk F-1 agu G-1 ulme H-1 NSU I-1 utukene D-3 kasuema F-4 Sinimäed H-4 oravasaia E-5 Iirimaal G-5 tal B-7 abistama C-7 Lensi UFA F-12 amt G-12 D-10 kroon C-12 UFA F-12 amt G-12 vee E-13 ri H-13 re I-13 ID.

Kolesteroollavab kanamune katsutakse praegu välja aretada Texase ülikoolis. Selle ala eriteadlase dr. Kruegeri seletusel katsetel pole saadud küll 100 prots. kolesteroollavab mune, kuid teatava diidei järele on kanad hakanud munema mune, kus on 35 prots. vähem kolesterooli.

Marika Rökk, temperamentne ungari filmitäht kolmekümneadelt aastatelt, on avaldanud määlestusteraamatut pealkirja all "Herz mit Paprika". Ta pihv vastavalt uuele ajavoolule selles kõiki inimtausi, päris detailides, isegi oma voodiroomaane. Marika, kes esines alati vooruslikes osades, abielulis 3 aastat vanema lavastaja ja Georg Jacobiga. Marika ütleb, et see olnud armastusabielu. Kuid varsti hakkab ta abielu rikkuma pianist Theo Nordhauseniga, mis-

suguseid seiklusi ta jutustab päris detailiselt. ("Kui kuulsin teda tulevat, hakkasin end juba riideid lahti võtma.") Vahepeal on tal kokkupuudet ka Goebbelsiga, kuid ei selgu, kas juhtus veel rohkem pärast seda, kui Goebbels laua all salaja ta jalgu katsus. Teist korda abielulis Marika lavastaja Fred Rauliga, kes oli temast samuti vanem. — Täolis pihitumusi oma intimitelust on avaldanud juba terve rida euroopa ja ameerika näitlejaid.

Päriselt vanga külalistelu on hakanud keegi naiskõljustajate ootamatult esitama strip-tili. Kuid samal ajal, kui naine end tükkhaaval riidest lahti kiskus, vangi ja valvurid uudishimulikul pealt vaatasid, Eritas stripistitaja mees põgenemist nõõrdreidiga üle mõrri romides. Tema õnnetuskes aga nõõr katkes ja ta võeti kinni.

Kalevi lühikonna Vikerlaste skaudirühm Vesikijärvel oma traditsioonilises "Kaarnakinka" laagris — järjekorras neljas samanimeline.

"Kalevid" Vesikijärvel

Nädalalõpul 30. august kuni 1. septembr võttis Kalevi lühikonna Vikerlaste skaudirühm Vesikijärve oma valdusse. Toimus rühma traditsiooniline laagri Kaarnakinka, järjekorras neljas ja seekord aastarvuga 1974.

Laagrist võttis osa nelisteist poisist: Jaan Anderson, Jaak Arendi, Rein Aasmäe, Aare Avasalu, Mats Eestunus, Alo Holm, Taavi Kartus, Harald Lepp, Hendrik Nyman, Hendrik Penno, Kristjan Penno, Rein Piir, Mart Põld, ja Johan Raud. Juhtidena toimised Einar Nyman, Ivar Paljak, Peeter Paljak ja Enno Penno.

Suviselt soe ja kuiv ilmastik andis häid eeldusi laagrikava läbi viimiseks. Toimus rida võistlusi skauditehnikas, maastikul orienteerumises, nii päeval kui öösel, ja õhupüssi laskmises. Pärast väsitavat orienteerumise võistlust laupäeval prooviti saunamõnust ja lõkke ääres, järve ulataval

maastikul lasti kõlada laulud ja hüüded. Kui lõkkekohal hõõgusid viimased sõed algas öömäng...

Lipu langetamisel pühapäeval jagati välja auhinnaid järgmistele võitjatele:

Õõrienteerumine: Rästiku saik, skauditehnika võistlus: Kotka saik, laagrikorra võistlus: Kotka saik, öömäng: Rästiku saik, orienteerumine klass I: Johan Raud, klass II: Jaan Anderson ja Hendrik Penno, videovõistlus skauditehnikas: Taavi Kartus, õhupüss: Johan Raud ja Mats Eestunus.

H. Leesment 60-aastane

USA eestlaselkonnas üks märksaimaid isiksusi Heikki A. Leesment tähistas 22. septembril 60. sünnipäeva oma hiljuti omandatud uues kodus USA pealinna Washingtoni eeslinnas Bethesdas, Marylandis.

Tema silmapaistvaim rahvuslik panus on antud Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides esimehena kaheksa aasta vältel kuni 1972 jaanuarini, millal ta sellelt kohalt lahkus Washingtoni asumise tõttu, täites aga seal Ühendatud Balti-Ameerika Komitee esimehe ülesandid eestlaste presideerimisaastal.

Juubilar sündis 22. septembril 1914 Viljandis. Ta on õppinud Prantsuse Lõutseumis ja Väandra gümnaasiumis ning lõpetanud Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas.

Üliõpilasena oli H.L. Tartu Üliõpilaskonnas sekretäriks ja abiesimeheks. Akadeemilise Meeskooli esimeheks ning oli juhtivalt tegev ka üliõpilaskonnas välisstegevuses. Akadeemiliselt kuniub Leesment korp! Rotalia perre, olles olnud selle konvendi esimees Tartus, konvendi volinik okupatsioonil aegadel ning USA koduise esimees.

Ülikooli lõpetanud töötas H.L. Tartus 6. jsk. kohtuameti kandidaadina kuni kommunistlike rahvakohtute moodustamiseni, mille järele toimus ülikooli arstiteaduskonnas asjaajajana. Oli üks Oma-kaitse organisereid ja võitis aktiivselt osa Tartu vabastamislahingutest 1941 suvel, mille eest teda väärilistati Sõjateenete Risti II mõõkadega armetamisega. 1941-43 töötas ta Tartu Maavalitsuse sekretärina, siirdudes selle järele advokatuuri.

Põgenedes 1944 üle Soome Rootsi, sai ta kõigepealt tööd Rõõtelkonnas Arhivis. Õppinud tehnilist joonestamist ja arhitektuuri, töötas ta joonestajana Riikliku Jaujaamade Valitsuse arhitektuurbüroos 1946-1960 a. augustini, mil-

HEIKKI LEESMENT

lal asus USA-esse. Rootsis oli ta ka tegev seletuskodnikult Stockholmis Eesti Meeskooli sja mitmes teises organisatsioonis.

Ühendriikides töötas ta erafirmades joonestajana, "project managerina" ja asepresidendina, siirdudes 1971 sügisel riigiteenistusse. Tema intelligentsus, kompetentsus, vastutustunne ja hea esinimine leidsid hindamist ja on toonud talle edutamised tema töös, vaatamata et ta sageli ka tööajast on olnud sunnitud laenama rahvuslikuks tegevuseks.

Peale juhtivat tegevust üldvalimiste läbi moodustatud Eesti Rahvuskomitees ühendriikides alates selle esimesest esinduskogust, oli ta aastaid New Yorgi Eesti Meeskooli esimeheks, New Yorgi Eesti Skaudi- ja Gaidisõprade Seltsi esimeheks, vääristatud nende teenetemärkidega, ning tegev veel paljudes teistes organisatsioonides. Tema poolt peetud sisukad ja konteksti kohased kõned ulatuvad tuhandetesse ja tädaksid trükituna mitmeid köiteid.

"Ameerika Hääle" kaudu, kus ta muuseas töötas paar aastat ka teadustajana, on tema nimi ja tegevus hästi tuntud ka kodumaal.

Heikki A. Leesment on teistkordselt abielus ooperilaulja Iive Patrasõniga, kes töötab "Ameerika Hääle" toimetuses. Esimesest abielust Helvi Kullam'iga sündinud kirurgist poeg Hendrik, juristist poeg Heikki jun. ja üliõpilasest tütar Hele-Kristi on ka aktiivselt tegevd eesti rahvuslikke organisatsioonides.

KARLA LAANTE

Tunnustas ikestusi ja suri. . .

SYDNEY (EPL) - Wellingtonis Uus-Meremaal suri maa peaminister Norman E. Kirk 51.a. vanuses veresoone operatsioonile järgnenud kopsutromboosi tagajärjel. Alles nädal enne tema surma teatasid Uus-Meremaa ajalehed, et Kirk on otsustanud anda N. Lõidule tunnustuse Balti ikestuste osas.

Peaminister N. Kirk teatas sel puhul:

"Meie ei andesta meetodeid, millega need territooriumid omandati ja meie kahetseme silirelt, et nelle rahvastele ei antud võimalust ise määrata oma saatust. Kuna aga Balti vabariigid on üle 30.a. Nõuk. võimu jurisdiktsiooni all, on ebarealne seda mitte tunnustada."

Uus-Meremaal märgiakse, et selletaoline faktiline olukorra tunnustamine Wellingtoni poolt Balti vabariikide osas oli seoses N. Venege sõnnitud kaubalepinguga, mille sõlmimisel sotsialistlik peaminister nõustus Vene survega röövialutustele tunnustuse andmiseks.

Uus-Meremaal omal on praegu lahendada paar tõsist probleemi. Nimelt kuuluvad sellele riigile Vaikses ookeanis Nine saar 4000 põlneestlastest elanikuga ja Coocke'i saarestik 20.000 elanikuga. Need nõuavad nüüd endile täielikku iseseisvust ja iseseisva välispoliitika tegemise õigust. Uus-Meremaalased aga kardavad, et nad hakkavad siis end siduma halbade võõraste võimudega.

• Ameerikast

Rahaministeerium esitas Kongressi liikmetele ja ajakirjanduse esindajatele kutse, minna Fort Knoxi Kentucky osariigis ja isiklikult veenduda, et sealsetes varakambrites on alles 387.500 kullakangi, mille "kadumise" kohta on levinud kuulud.

Valgest Majas teatati ametlikult, et käesoleval aastal ei ole ette näha tulumaksu kõrgendamist, aga et president Ford võib 1975 taotleda Kongressilt maksu kõrgendamist kui abinõu inflatsiooni vastu.

Lennuühingud otsustasid kõrgendada 1. novembrist alates lennupileti hinda USA-st Euroopasse 10 prots. võrra. Hinnakõrgendus on juba neljas käesoleval aastal ja varem oli pilethindade kõrgendatud 25 prots. võrra eelmise aastaga võrreldes.

President Ford küsis Kongressilt 850 tuhat dollarit Nixonil "üleminekuaja kulude" jaoks. Sellest summast on 450 tuhat dollarit seaduse ette nähtud ametist lahkuvale presidendile büroo sisustuse ja ametnike plakade jaoks.

79-protsent vastajaid kiitsid Gallupi-uurimuses USA kodanike suhtumise kohta Nixonil lahkumisele heaks presidendil samu. Arvamusel olid aga üheksakolmelt (56:37) selle poolt, et ekspresident enam ei tuleks kiusata taga kohtu alla andmiseks.

General Motors autotehased teatasid 1975 aastaks autotööstuse töös 9,5 protsenti. President Ford avaldas nõrkmust sel puhul, kuna see suurendab inflatsiooni.

USA dollari kuras on viimastel nädalatel ühenduses presidendil vahetusega USA-s hakanud samm-sammult paranema, samal ajal kui kulla hind langes 2,25 dollarit üntel kohta.

Ukrainlased protesteerivad juba nell nädalat UNO N. Lõidu esinduse hoone ees New Yorgis protestiks prof. Morozil ja teiste ukraina patriootide vangistamise vastu.

George Meaney, USA ametihengute liidu AFL-CIO president, seletas, et USA demokraatliku partei keskkomitee esimees Robert Stille rauss on erakonda suunamas jälle McGoverni ja pahempoolsete ringkondade toetamiseks, mis on tööliste vastuvõetamatu.

Oma armast unustamatut
Mutiit

Elly Raid'i

mälestavad sügavas leinas

KATRIN ja JAAK

MAANDI

HILJA PAJU

OLEV PAJU

perekonnaga

AIME ja ANTS

SAARE

EVI, VALTER

ja RUTH SOO

ALLAN SOOMAN

perekonnaga

ELVI, FERDINAND

ja JUHO ÜTT

Meie armas

Elly Raid

Sünd. 22/10 1899

Surn. 20/9 1974

Leinavad

ABIKAASA

LAPSED

perekondadega

LAPSELAPS

Matusetalitus toimub teisipäeval, 1. oktoobril kell 14.15 Trons kabelis Metsakalmistul.

Paula Aloe'd

leinab

AJAKIRI "TRIINU"
pere

Armsat
Mutiit

mälestavad vaikselt leinas

MUMMA ja SEKA

ÕIE ja ILMAR

lastega

JUTA ja ÜLO

Oma juhatuse liiget
Paula Aloe'd

mälestab

SAMARIITIDE
SÕPRADE RING

Armsat
Elly Raid'i

leinavad sügavas kurbuses

PAUL PAPP
perekonnaga
VALTER ja MARTA
DAUGULL

End. E. V. majandusministri
abi

Artur Keller'it

mälestavad leinas

END. EÜKS KESKLIIT

ENDEL BALDER

JULIUS KERMAN

ANTS KIPPAR

ERNST SEIM

Kallist perekonnasõpra
Elly Raid'i

mälestavad kurbuses

JAAN ERELINE
abiikaasaga
HARALD TRUUPERE
abiikaasaga

Tiiu Leek uues filmis

TORONTO (VE) - Montreals toimus 23. septembril Kanada uue filmi "Why Rock the Boat?" esietendus. Filmis mängib naispeasolist eestlanna Tiiu Leek, kellele ennustatakse filmilinal suurt tulevikku. Torontos toimub filmi esietendus 11. oktoobril.

Filmi tegevus toimub Montreals 1947 ning käsitab ajakirjanikkude elu. Tiiu Leek mängib filmis ajalehe reporterit, kes armub võistleva ajalehe reporterisse.

DU, JAG
HAR FÄTT
PÅÖKT!

FINT MEN DU
GLÖMMER VÄL INTE
ATT TALA OM DET
FÖR FÖRSÄKRINGS-
KASSAN!?

Anmäl alltid ändrad inkomst till försäkringskassan.

Skaffa en blankett, fyll i och skicka in...

Metsaülikool

Algus lk. 1

oli ka kaks eestikeelt kõnelevat soomlast. Ei olnud ühtegi, kelle alaline elukoht Eestis. Lektorite nimed on avaldatud juba varem.

Dr. Vello Soots töötis Metsaülikooli tegevuses esile vestusgruppide, kes järjekindlalt igal hommikupoolikul arutlesid mitmesuguseid küsimusi. Gruppide juhtideks olid: Liivi Jõe (probleeme tänapäeva ühiskonnas), dr. Vello Sermat (kuidas luua ühtekuuluvustunnet), Heino Susi, Juhan Kurrik (rahvalaule tõlgendustlik kasutamise), Silvia Peck (sarnasusi-erinevusi), dr. Vello Soots (eestlaste maailmavaade ja elusuhetumine), Evi Vellenurme (kunst ja kirjandus), Vahur Linnuste (suunad praeguse eesti proosakirjanduses).

Dr. Rein Taagepera juhtis kahte üheksendat arutlust rahvuslikust kasvatuset ja rahvalaule.

Dr. Vello Soots töötis eriti esile prof. Ilse Lehtise avaloengu "Aleksis Kivi "Seitse venda", mis kohapealse ümbruse ja miljöõ taustal avas kogu Soome kuulajatele. Henno Siilaste hindas Erika Nivanka ettekanne "Mineviku siindmused memuaaride valguses", kus käsitleti leidis ka nn. Paasi-kivi liin.

Rohkesti kiitust jagasid informatsioonidajad loodus-

kaunile ümbrusele, soome rahvastoidudele, arhitektuurilisele ilule ja kultuuri varasalevadele, mis Metsaülikoolist osavõtnud viisid soome-ugri olemusse, andes seega olulise osa selle kursuse sihtide saavutamiseks.

Paraku üsna vähe seigus aga Metsaülikooli sisulisest tööst, millele ajakirjanikud tähelepanu juhtisid. Väideti, et ettekanded ja arutlused on heilindistatud ja need võib kunagi läbi töötada. SAMuti on ettekannete tekstid kättesaadavad.

EESTIS KÄIDI OMAALGATUSLIKULT

Kuulduste puhul, nagu oleks Metsaülikool korraldanud organiseeritud reisi okupeeritud kodumaale, teatakse Metsaülikooli juhtkonna poolt, et kursus lõppes ringsõiduga Helsingis. Kui mõned kursusel käisid Eestis, siis tegid nad seda isiklikul algatusel ja väljaspool Metsaülikooli kura-

sust, mis oli lõppenud. Dementeeriti ka kuuldusi, nagu oleks Tallinnas "sideme-tühing" nendele Viru hotellis korraldanud vastuvõtu. Toronto liikus nimeit kuuldis, et noori olevat seal tervitanud Tallinna täitevkomitee esimees. Ütundus, kes mõni aasta tagasi Toronto mõnede kursustas- test tutvus ühel perekondlikul vastuvõtul.

Tallinnas käinud noorte jutu järele kutsutud neid küll kohtumisele noorle teadlastega, millest aga asja ei saanud küllaltulnu huvi puidumisel. Teatavasti osa Metsaülikooli noortest sõitis Soomest Stockholm, kus veedeti paar päeva enne kojureise algust.

Folkpartiet

Algus lk. 1

selle vastu reageerimiseks. Oluline on ka, et põgenike nendelt maadelt enam ei arvestataks vastu nende tahet nõukogude vene kodanikeks. Folkpartiet juhatus, toetades ettepaneku vastuvõtmist kongressil, avaldas järgmise seisukoha:

— 1972. aasta kongress võttis vastu seisukoha "et Rootsi diplomaatilisel teel katkuks saavutamaks kokkuleppe, mis võimaldaks endistele Eesti, Läti ja Leedu kodanikel ja nende lastel vastavale rootsi ametiasutusele haldusmenetluse korras teatamiseks saada vabaks neile pealesurutud sovjetli kodakondusest ja igast teistsaadi vormilisest sidemest Nõukogude Liiduga".

Vastavalt sellele seisukohale esitasid 1973. aasta riigipäevale Folkpartiet riigipäevaleikmed David Wirmark ja Mac Hamrin vastava ettepaneku. Seda ettepanekut toetasid kolm mitterasialistlikku parteid, aga liikliti riigipäeva poolt tagasi.

Folkpartietile tuleks vastavalt sellele kongressi seisukohale jätkata aktiivset kahekordse kodakonduse küsimuses ja rõhutada vastu Raskikumis.

Hans Lindbladi poolt oli kongressile esitatud ettepanek, et partei juhatus ergutaks suuremat informatsiooni selle kohta, et on tugev side Euroopa julgeolekupoliitika ning inimõiguste ja inimvabaduste rakendamise vahel. Nõrja trükitud lehekülje pikkuses põhjenduses oma ettepaneku kohta ütles Lindblad, et julgeolekut ei saa garanteerida kul miljoneid

Alpinist...

Algus lk. 1

alati kardeavad, nad põhjussavad lumemasside libastumise. Juhtus nii, et ühtlasi me eestlaste ja shveitslastega koos baaslaagris ja nii õppisid eestlaste tundma. Nad olid kõik toredad inimesed ja see oli nende esimene suur vallutusretk.

Nad esitasid meile palju küsimusi, olid lõbusad ja ootusäravad. Meie, ameeriklased, leidsime et nii nende kui kõikide teiste N. Liidu meeskondade varustused olid viletsad, kuid seda ei sobinud meil neile ütelda.

Hommik saabus hall ja udune. Mt. Lenin meie esie matust püüdesse, vaevu nägime läbi udumassi ta massiivseid kontuure. Kõik meeskonnad olid stardivalmis. Lahkusime baaslaagrist koos eestlastega.

Nad lehvitasid meile ja hüüdsid midagi, kuid mida ma ei tea, nende häälled mattis tunda.

Ronimine oli raske mitmete lumelibastumiste tõttu, kuid ükski neist ei tabanud meid. Eestlased aga jäid tihedalt üksteisega. Kuna olime mäe alustanud vallutama samast kiirust ja olime nn. naabrid, teatasime juhtumist baaslaagrisse. Ma olin üks nendest, kes andis enast üles päästemeeskonda. Ühtlasi lei meid eestlaste üles ja kaevasime nad välja. Kolm olid surmud, üks suri helikopteris teel haiglasse ja viies suri sama päeva öösi haiglas.

"Miks nad ise ei suutnud enast aidata ja lüüest välja keevata?"

"Varustuse küsimus ühel poolt, teisel on maavarisimise poolt tekitatud lumelibastumised väga hädaohtlikud, kõik juhtub nii kiiresti ja ootamatult."

Edasi jutustab John Roskelley teistest Mt. Lenini ohvritest. Üks oli kogemustega shveitslaste ja John Roskelley arvab, et ta saaks oma pärisetöödele.

"Aga kindlasti ei või ma seda ütelda. Nõukogude Liit on ju hoopis eriangune maa ja seal hoitakse asja saladuses. Näiteks ei teadnud meie meeskond midagi N. Liidu naiskonna surmast.

Meil jäi mulje, et seda ei kaivatsetki avalikkusele teatada. Olime eestlaste surmast vapustatud ja teises laagris juhtus nii, et jagasime teki vene naiskonnaga. Nad olid head rõnjad ja tihedalt tihedruud. Kuid nende poliitahjud ei tõotanud. Sellest hoolimata aga otsustasid nad jätkata ronimist. Seda ei olnud teinud ükski teine rahvusmeeskond.

Leidsime kaheksa surmukoha. Alles paar päeva hiljem teatati kõigile nende surmast. Need päevad olid meile vapustavad, sest ka meie ei julgenud rääkida vene naiskonnas surmast, olime sellest ja korraldajatele ametlikult teatanud. "Üks shveitslane, viis eestlast ja kaheksa veneelanast teeb kokku 14. Kes oli viieteistkümneks ja viimane Mt. Lenini ohver?"

"Ameeriklane. Minu partner. Me jäime lüüdi alla..."

Inimestelt röövitakse vabadus. Kongress ühines Hans Lindbladi seisukohtadega. Folkpartiet programmis seisab: "... Meie taime inimõiguste ja vabaduste eest, mida teostatakse kommunistlike ja teiste erinevate diktatuuride poolt".

Kohalik elu

STOCKHOLM

Informatsiooniks

Neid, kes soovivad osa võtta eesti keele kursustest, mida korraldab Kursuskeskmeten vid Stockholm universiteti, palutakse endi koha registreerida tel. 08/23 64 50.

Stockholmi Eesti Fotoklubi

Stockholmi Eesti Fotoklubi järjekordne kokkutulek toimub kesknädalal, 2. oktoobril Eesti Majas algusega kell 19. Küllalisen esineb hra Malt Zastrov filmiga "Taime ja linde ühelt saarelt".

Ohtu kava on eriti soovitatav selle tõttu, et referent kui loodusteadlane, on jäävustanud oma vaatlusi ja tähelepanekuid esitavats filmis. Kõik fotosõbrad, ka mitteliikmed on teretulnud.

ESKILSTUNA

Konstantin Pätsi aktus

Pühapäeval, 28. septembril toimub Eeskilstuna eesti organisatsioonide ühiskorraldus aktus Eesti Vabariigi presidendi Konstantin Pätsi 100. sünnipäeva tähistamiseks.

Endine Riigivolikogu liige Mihkel Jüris esineb pikema kõnega Pätsi elust ja poliitilisest tegevusest. Aktuse kavas on veel muusikalised ettekanded: Andres Grosenius Stockholmist esineb soololauledega, klaveril Helga Andrae, Mart Kliver ja Valdek Vrooman mängivad tervitusmarssi, mida meie riigipea ikka heameelega kuulab.

Samal kokkutulekul esineb Eduard Karjel kõnega meie 30 aastase paguluses viibimiseest. Ava- ja lõppsoina Ants Pahlvilt.

Aktus koos järgneva koosviibimisega toimub Eeskilstuna linna raamatukogu alumes saalis algusega kl. 15.00.

LUND

Lõuna-Rootsi Meeskoori kontsert

Lõuna-Rootsi Eesti Maja korraldab laupäeval, 5. oktoobril algusega kell 19 Lilla Konsertsalenis AF, Sandagatan 2 Göteborgi Eesti Meeskoori kontserti. Koori juhtab Eero Tarjus. Sissepääs 15:-.

Parast kontserti pidu õhtusöögiga Ulrikedali kirkakeldris, Ulrikedalsv. 4-6, Lund. Algus kell 19. Tants. Sissepääs 30:- (ettetellimine vajalik esmaspäeva 30. septembril Andres Koernile tel. 048/13 20 09 või Ivar Lillele tel. 042/81 773).

ÖREBRO

30 aastat võõrall

Örebro Eesti Seltsi korraldusel toimub Örebro eestlaste sügis-koosviibimine kodumaalt lahkumise 30-nda aastapäeva tähistamiseks laupäeval, 28. oktoobril Örebro Stora Hotelleti ruumides Drottninggatan 1 algusega kl. 19. koosviibimisele osavõtta soovijali registreerimine vajalik hiljemalt pühapäevaks 20. okt. tel. 18 78 25, 18 09 08 või 13 13 88. Kõik eestlased lähedalt ja kaugelt teretulnud.

KIRSIKKE teatrid

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kog., mälestusjumalat. kodumaalt lahkumise 30. aastat. puhul 29/9 kl. 14 Jakobis, õp. Ralidur Torontost, kes kandidaat kog. õp. kohale. Oreili H. Klisk, koor, laululehed.

STOCKHOLM: Hägersteni Upenbarelse Kirikus jumalat. 29/9 kl. 14, õp. Ködär, Oreili P. Ardna.

ALINGSÅS: Maakirikus lõikus-püha jumalat. 5/10 kl. 15, õp. Kool, Oreili PG Strömberg, armulaud, laululehed.

GÖTEBORG: Kristiines lõikus-püha jumalat. 6/10 kl. 14, õp. Kool, Oreili PG Strömberg, armulaud, laululehed.

JÖNKÖPING: Kristiines paguluse 30. aastat. jumalat. 29/9 kl. 15, õp. Laantee, Oreili A. Randes, laululehed.

KOPENHAAGEN: Hans Tauseni kirikus paguluse 30. aastat. jumalat. 29/9 kl. 13, õp. Laantee, Oreili E. Pöhl, laululehed.

LANDSKRONA: St. Johanneses paguluse 30. aastat. jumalat. 29/9 kl. 17, õp. Laantee, Oreili E. Pöhl, laululehed. Pärast kohvilaud samas majas.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 29/9 kl. 11 rootsikeelne liturgia, ülemp. Nael.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Nelipühi Kirik, Bråvall, 11, 29/9 kl. 10 pühapäevakool, kl. 11 jumalat., Allan Laur ja N. Körm, laululeht. 29/9 kl. 13 kog. tund. 1/10 kl. 19 palve- ja pühitund.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt. Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 29/9 kl. 14, O. Loogna. Pärast täiskogu koosolek. GÖTEBORG: BIA Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat, 29/9 kl. 11.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1, 29/9 kl. 18.30 palve- ja pühitund. A. Milder. 29/9 kl. 15 jumalat. V. Orava, samal ajal pühapäevakool. Pärast "Mälestuskilde sõnas ja filmis Iisraeli-reisist", A. Heili. Näidala sees: Hisingen, Ibsengatan 4 kolmapäeviti ja Jonseredis Kyrgk. 3D neljapäeviti kl. 18.

GÖTEBORG: Linnea kirik, Linneég. 35 jumalat. 29/9 kl. 11, H. Rohtla, Parkg. 11 KFUM piibli- ja palvet. 2/10 kl. 13, ja 5/10 kl. 15.

NORRÖKÖPING: Betania, Brådgatan 54 palvet. 29/9 kl. 17. Tabernaakel, Kungsg. 26 jumalat. 29/9 kl. 13, ohver välismisjonile, E. Raud jt.

Otsime korraldajaid ja täpset

kontori-tööjõudu

pooleks päevaks. Masinkirja oskus vajalik. Lähemaid andmeid küsida Siim Saarelt

ANATOMISKA BANDAGE AB

Västmannagatan 9, Stockholm
Tel. 08/11 45 15

2 HAAMERI MAALI

Kaks eksklusiivset Erik Haameri õlimeali müüa kallimise puhul. Asjastahvitatuli helistada laupäeval või pühapäeval 28/29 septembril tel. 08/63 26 96 Jüri Vilval.

Ühisabi pakkide vahendus

Saadame riietusesemete ja toidupakkide toli ettemaksimisega.

Leos olemas Viilased riided, jersey, crimplene, vihmavarjud jne.

Omad pakid saata: Estniska Samhjölpén, Box 151 12, 104 65 Stockholm.

Büroo avatud Kl. 10—17. Laupäeviti suletud. Tel. 08/42 35 53. Kvarngatan 3 B, 116 47 Stockholm.

Nõudke hinnakirjal

Meie armas
Mary
Robberts-Raiend

Sünd. 8/1 1927 Martnas
Surn. 26/9 1974 Hollandas

Sügavas leinas

HENK

MERIKE, JUHAN
TANJA ja MAARTEN

EMA

ÜLO ja MAILE

ANNIKE, MARIE,
HELENE ja JUHAN

Puhka rahus, kallid Meeri!

Oma liiget
Pauline Aloe'd

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE
ÜHING STOCKHOLMIS

Televisioniprogramm

TV Lõrdag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finnspråkliga program:
5.30 Tapakumia. Aktiivne magasin
für finnspråkiga.
0.00 Lasten TV: Kirati naarvan pih-
lajavaraasta. (Väri)
Barnprogram: Kirati i norra Kare-
len. Färg.
0.30-11.00 Ihminen ja työ: Anna-
Lilja, kontoriapulainen.
Människan och arbetet: Anna-Lilja,
kontorsbiträde.
7.10 Por favor! Spanska för nybör-
jare, 2.
7.30 Aktuell i veckan. Färg. Textat.
7.55 Helgmalingsringning. Färg. Från
Mariehemskyrkan i Umeå.
8.00 TV-nytt och väder.
9.05 Kampfilmens privatliv. Färg.
9.30 Barn i Sverige. Färg. Tre poj-
kar berättar. Robert från Gäddedeby,
Peppe från Spanien-Stockholm och
Filip från Tensta.
10.00 Klotet. Färg. Hur blir man vän
med någon? Tage och Ulla Daniels-
son.
1.20 Kalendern. Färg.
1.30 Amerikka. Färg. Serie av Allis-
air Cooke. 2. Det nya landet.
2.30 Tjadden i kvadrat. Färg.
Medv: Tjadden Hållström, Bertt
3ogg, Hasse Burman, Mona Thelme,
Bernt Dahlbäck och Curt Borkman.
Kapellmästare: Georg "Åby" Eric-
son.
3.00 Aktuell och väder.
3.30 TV-nytt.
3.35-22.45 Madigan. Färg. Ameri-
kansk detektivserie med Richard
Vidmark. 5. Operation Lissabon.

TELEVISION 2

1.35 Det vita våldet. På av oss tyc-
ter om radskärminering. Men det
tums människor, företag och reg-
ner som tjuvar på detta.
1.50 Viste ni var? Färg. I Radio-
jälpsens landskapstävling presen-
tats förra veckans vinnare.
1.55 Onedlinen. Färg. 4. Amazon-
lodens fasor.
2.25 TV-nytt och väder.
3.00 Bulleribock. Färg.
4.00 Lördags. Färg.
5.00 Carries krig - engelsk serie.
Färg. Andrea delen.
Färg. I rollerna: Juliet Waley, Andrew
Pinney, Rosalie Crutchley, Tim Co-
ward m fl.
6.00 I naturen med Nils Dahlbeck.
Färg.
6.30 Rapport med väder.
7.00 Hjärtat jagar allena. Färg.
Amerikansk långfilm från 1983.
Teg: Robert Ellis Miller.
Medv: Alan Arkin, Sondra Locke,
Audrina Barrett, Stacy Keach Jr.
Chuck McCann.
7.30 Lördagsdjuet: Höstlingen. Färg.
Med Magnus Härenstam, Kisa Ma-
gusson, Lillemor Ohlsson och An-
ders Forslund.
1.50-22.35 TV-nytt och väder.

TV Söndag

40 Por favor! Färg. Spanska för ny-
börjare, 2.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finnspråkliga program:
9.00 Uutisviikko.
Vyhetsveckan.
1.30-11.00 Ja mitä herroille saisi
olla. Väri. Dokumentifilokuva ku-
vanveistajä Rauni Luukosta, hänen
öistään ja ajatuksistaan.
Och vad önskar sig herrarna? Färg.
En dokumentärfilm om skulptören
Rauni Luukko, 32.
1.15 Fokus. Färg. Textat.
1.45-16.00 Snille Blixt i mångder.
Färg.
1.15 Arvingarna. Färg. 3. Misstan-
sar.
I rollerna: Jean Anderson, Patrick
O'Connell, Richard Easton, Robin
Chadwick, Jennifer Wilson m fl.
1.00 Spöloppning: Helgdag-
ck.

Färg. Med den japanska gruppen
Stomu Yamash'ta i en direktsänd-
ning från Cirkus i Stockholm. Vär-
d: Erik Fichtellius.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 40 000 i ett tält. Färg. Stormöte i
det protestantiska klostret i Taizé i
Frankrike. Reportage av Gunnar
Kumlien, Birgitta Hellestredt och
Lef Gustafsson.
18.45 Imman vi tröskats till samma
halm. Färg. Dikter av Arne Nyman
läses av Tolvo Pawlo.
19.00 Barn i Sverige. Färg. Fyra fik-
kor berättar. Maria från Hålsö, Kl-
pis från Grekland-Nybro, Eva från
Stockholm och Åsa från Idvouna.
19.30 Sjung med Egon! Färg. Egon
Kjerrman, kör och ork. Gåster:
Stockholms Spårvägars damkör.
19.50 Den rassande Roland. Färg. Ita-
liensk serie.
I rollerna: Massimo Foschi, Ma-
riangela Melato, Edmonda Aldini,
Ottavia Piccolo, Marilu Tolo, Clau-
dia Giannotti m fl.
21.00 Aktuell och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Sportspeglar.
22.05-22.10 Vardagslagen. Färg. Vad
gör man när man ångrar ett köp?
Textat.

TELEVISION 2

9.20 Fönster mot TV-världen. Färg.
... vad tittar man på i andra länder?
9.55 Stäm gitarren. Färg.
10.00 Kom loss - spela med oss!
Färg.
10.30 Försöksprogram: Om - när
Sessan fick ung. Färg.
11.00-11.15 Start 3. Färg. 1. Are you
engaged?
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Broster Broster. Färg. 3. Askans
rekord.
Medv: Carl Gustaf Lindstedt, Claire
Wikholm, Åsa Österman, John
King.
17.50 ca Doktor Krall. Färg. 3. Greta
Medv: Carl Gustaf Lindstedt, Claire
Wikholm, Åsa Österman, John
King.
17.50 ca Doktor Krall. Färg. 3. Greta
kommer.
Medv: Erik Appelgren och Kristor
Broberg.
18.00 Natur runt en gård. Färg. 3.
Dagar i september.
18.30 Lars. Färg. 3. Jag glömmar all-
tid att du inte kan gå.
Medv: Jonas Björkman, Sonja
Karlsson-Lund, Rolf Larsson, Bar-
bro Janason, Mats Lund, Lennart
Gregor, Lef Furhammar.
19.00 Storstädernas uppgång och fall.
Färg. Reportage från Tokyo och
Calcutta av Stig T. Karlsson, Lasse
och Lisa Berg och Ulf Hultberg.
19.30 Rapport med väder.
20.10 En värld i krig. Färg. Engelsk
serie om andra världskriget. Färg. 5.
Vak upp, Amerika!
21.00 Söndagsdeckaren: Engeln Färg.
Serie av Allan Edwall och Lasse
Forsberg. 2. "Grävmaskiner för gro-
par åt andra".
I rollerna: Allan Edwall, Gunnar
Björnstrand, Kim Anderson, Hjä-
dis Petterson, Henrik Schildt, Bir-
ger Malmsten, Chatarina Larsson,
Hans Persson.
22.00-22.05 TV-nytt och väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00-9.10 Switch on! 6. Lågstadiet.
9.20-9.55 Norsk novellfilm. Slutten
är en kärlekshistorie. Högsta-
diat.
10.10-10.30 Klotet 2. Färg. 2. Hav,
vatten och människor i andra län-
der. Lågstadiet.
10.35-11.00 Karibu Maisha. Färg. En
berättelse från Östafrika. 1. Tjuv-
jägaren. Högstadiet och gymnasiet.
16.30-17.00 Halvfem: Just det. - Så
här gör man i trafiken. Del 5. Skol-
skjuts och reflexer. - Fantastica.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.

18.05 Elefantpojken. Färg. 6. Grav-
plundrarne.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
18.35 Trafik. Färg. Vi möter den
engelska popgruppen Traffic med
bl a Stevie Winwood i en konsert-
upptagning.
18.45 Elton Lundin - film av Per
Oscarsson. Färg.
Medverk: Per Oscarsson, Sven-Ber-
till Taube, Sonya Hedenbratt, Gud-
run Brost, Sten Lonnert, Gunnar
Osslander, Peter Lindgren m fl.
21.00 Aktuell och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Nummerlotteriet. Färg. Åke
Strömmer leder dragningen.
21.45-22.35 Vägen till det blåglä-
da. Färg. Berättelse om en grupp pol-
ska invandrare, av vilka de flesta
kom till Sverige i slutet av 60-talet.
Gregor Nowinski är polsk filmare
och har bott i Sverige några år. I
en dramatiserad berättelse låter han
svenskar och polacker spela sig
själva.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Jobbet. Mia, 5 år, fick
följa med sin pappa som är snic-
kare.
18.30-18.50 "Du kunde väl ha sett dig
för!" - serien att se vad andra hör.
Textat.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Elven Mikevskys dikt. Färg.
En fransk skolelev förfärlar sig i
sin lärarinnas och skriver till henne
en dikt som dock inte får det mot-
tagande författaren tänkt sig.
20.25 Spotlight: Uriah Heep. Färg.
Konsert med den berömda engelska
rockgruppen. Den består av David
Byron, Mick Box, Ken Hensley,
Gary Thain och Lee Kerslake.
21.00 Musik i Tvåan: Sverige i Sam-
eland. Färg. Jolk - samernas mu-
sik. Film av Ed-Nils Nilsson. Brita
Reuterswärd och Israel Ruong.
21.30 Kvällsöppet - Gary Engman.
Färg.
22.15-22.20 TV-nytt och väder.

TV Tisdag

Skol-TV:
10.10 Switch on! 6. Lågstadiet.
10.10 Vid Medhavet. Färg. 1. Sol-
kust. Mellanstadiet.
Försöksprogram:
10.30-10.55 Om - när Sessan fick
ung. Färg.
11.00-11.20 Por favor! Färg. Spanska
för nybörjare.
Skol-TV:
12.45-13.10 Barnkunskap: Insti-
tutionskunskap. Färg. 1. Att vara ut-
vecklingsstörd. Gymnasiet.
13.35-13.55 Du och de andra. 1.
Micke.
Försöksprogram:
14.30-14.55 Om - när Sessan fick
ung. Färg.
15.30-17.00 Halvfem: Tisdagskul med
teckenspråk och clownen Manne. -
Så här gör man i trafiken. För gre-
kiska barn.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
Sportdag:
18.05 Idrottslägren - är de bara för
eliten? Färg. Deitagar och ledare
på gymnastik- och konstlångs-
läger berättar för Ulf Schenkman.
18.20 Fotbollsskolan. Färg. 4. Bollbe-
handling.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Fokus: "Döden talar man ju
inte om". Färg. Debatten om döden
handlar nästan bara om dödsjälpe
och hjärndöd. Öta glömmar man
bort de psykologiska problem varje
människa står inför när hon ska
möta döden.
20.00 Dloune Warwicke sjunger.
Färg.
20.25 Nisse - varför det? Färg. Nils
Linman svarar på frågor om djur
och natur och presenterar: Odlad
lax. Färg.
21.00 Aktuell och väder.
21.30 TV-nytt.

21.35 Mäte med Murray Louis. Färg.
Koreografen till kvällens TV-balet,
Murray Louis, samtalar med Urban
Lasson.
21.45-22.15 Index. Färg. Murray
Louis Dance Company från New
York i en balett av Murray Louis.
Musik: Ensemblen Oregon. Koreo-
grafi: Murray Louis. Regi och TV-
produktion: Urban Lasson.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Jobbet. Pia, 4 år, med
mamma på L.M. Ericsson och pappa
på Nacka bilverkstad.
18.45 Stäm gitarren. Färg.
18.50 Kom loss - spela med oss!
Färg.
19.30 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En ny bok: Lars Lundkvist:
Förvånande! Färg. Norrlandspesten
Lars Lundkvist har gett ut sin
sjunde diktsamling. Författaren in-
terjuvas av Tone Bengtsson.
20.10 Onedlinen. Färg. 6. Filmsoll
ingriper.
I rollerna: Howard Lang, Leslie
Schofield, Peter Longbow, Kenneth
Watson, Peter Gilmore, James Gar-
butt, Mary Webster m fl.
21.00 Dokument utifrån. Färg. Inter-
nationella reportage.
21.40 Kvällsöppet - Gary Engman.
Färg.
22.25-22.30 TV-nytt och väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.20-9.40 Rytin och rörelser. Lågsta-
diat.
9.45-10.00 Att uppleva naturen 2.
Färg. Mellanstadiet.
10.10-10.30 Klotet 2. Färg. 2. Hav,
vatten och människor i andra län-
der. Lågstadiet.
11.00 Stäm gitarren. Färg.
11.05-11.35 Kom loss - spela med
oss! Färg.
16.30-17.00 Halvfem: Just det. - Så
här gör man i trafiken. För finska
barn. - Ny i Sverige. - Matti ja
milsu. Marjamatka - bärplock-
ningen med finsk berättare.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Vår fantastiska värld. Färg. Vid
jordgloben: Arne Weise.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
18.35 Fokus: Musik. Färg. Denna
gård från Danmark, där motsva-
rande program går under namnet
Musikhjörnet.
20.00 Insyn. Färg. Är Karl Andersson
lurad? Karl Andersson är en av de
hundratusentals redbara sparare
som förlorar pengar på inflationen.
Insyn ger i en ny form en bild av
inflationen och ställer frågan om vi
måste lära oss att i framtiden leva
med en årlig prisstegring på tio
procent. Deitagar är småsparare,
investeringsexperten m fl.
21.00 Aktuell och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.15 Signal från okänd -
amerikansk drama från 1955. Ma-
nus: Cyril Hume och Richard Mal-
baum. Regi: Alex Segal.
I rollerna: Glenn Ford, Donna Reed,
Leslie Nielsen, Juano Hernandez,
Robert Keith, Richard Gaines, Ma-
bel Albertson, Alexander Scourby,
Bobby Clark, Ainslie Pryor.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Jobbet. Anna, 4 år, fick
följa med sin mamma en dag.
Mamma Gunilla är sjuksköterska.
19.30 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Det goda livet - på äs efter
Maksim Gorkijs roman Foma Gor-
dejev. Regi: Mark Donosko.
Medverk: S. Lukjanov, G. Epifant-
sev, P. Tarasov, A. Labenkaja, M.
Strizjenova, M. Milkova, I. Streten-
skij m fl.
21.35 Inläsningen. Textat.
22.05 Kvällsöppet - Gary Engman.
Färg.
22.50-22.55 TV-nytt och väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
9.00 Barnkunskap: Tidiga skolåren. 1.
Johan, 10 år. Gymnasiet.
9.20-9.35 Musik 6. 1. Asiastisk musik
och dans. Mellanstadiet.
9.45-10.05 Klotet 2. Färg. 2. Hav,
vatten och människor i andra länder.
Lågstadiet.
10.10-10.45 Norsk novellfilm. Slutten
på en kärlekshistorie. Högsta-
diat.
12.00-12.25 Rytin och rörelse. Lågsta-
diat.
13.10-13.35 Lärar- och elevprogram.
1. Skolan - plats för utveckling.
14.30-17.00 Halvfem: Just det. - Så
här gör man i trafiken. För jugosla-
viska barn. - Familjen Bark.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Ett sånt djur. Färg. Magasin för
djurägare med Nils Linman, Gö-
tes häst på Västrahult och ålgar.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.20 Arvingarna. Färg. 4. Dragkamp.
I rollerna: Jean Anderson, Patrick
O'Connell, Richard Easton, Robin
Chadwick, Jennifer Wilson, Hilary
Thidall, Julia Goodman m fl.
20.10 Önskesången. Margit Borg-
ström, som ni känner från Hela
kyrkan sjunger, kommer nu med en
serie där tittarna får vara med och
önska fram innehåll.
20.20 Anders Österling. Färg. Poeten,
resenären, journalisten, kritikern,
akademiledamoten, filosofie doktor
Anders Österling, 60 år, sommarpr-
tar i Falsterbo med Lasse Holm-
qvist.
21.00 Aktuell och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.55 Omställningen. Det första
barnet utgör ofta den mest revolu-
tionerande omställningen i en kvin-
nas liv. Om de sociala och psykolo-
giska följderna, om moderskapsmy-
ten, om samhällets bild av det ny-
födda barnet, om barnmatsindus-
trisroll... handlar en film av
Maj Wechseltmann, Lars Fjellström,
Ola Nyberg och Anns Sjödaht.

TELEVISION 2

17.00 Försöksprogram: Om - hösten.
Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30-18.00 Jobbet. Iloas pappa Ro-
land är kock på en restaurang i
Stockholm.
18.00 Bygd i förvandling - Slagnäs.
Färg. Vi får följa arbetet i en av de
drygt 500 studiecirklar som under
förra studieåret var engagerade i
den regionala kursen Bygd i för-
vandling. Norrbotten. Det är cirken
i Slagnäs, 5 mil väster om Arvids-
jaure. Textat.
19.20 Regionalnytt.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Om "Om" för stora. Färg.
20.10 Scener ur ett äktenskap av In-
gar Bergman. Färg. Del 6. Mitt i
natten i ett mörkt hus någonstans i
världen.
Medverk: Liv Ullman, Erland Jo-
sephson, Gunnel Lindholm, Wenche
Foss, Bertil Norström. Textat.
21.00 Bolag eller fiskelag? Färg. Re-
portage om det bolagsfiske som hål-
ler på att växa upp på västkusten.
21.35 Sportnytt.
21.55 Kvällsöppet - Gary Engman.
Färg.
22.40-22.45 TV-nytt och väder.

**METSAKODU
UUDISMAA**

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

**VABAÕHUPIIRKOND EESTI
SKAUTLIKELE NOORTELE**